

**Studium zagospodarowania
turystycznego szlaku wodnego na
rzece Nidzie na odcinku
Umianowice – Żurawniki**

Lokalna Grupa Działania PONIDZIE

Kraków, wrzesień 2011r.

Spis treści

1. WSTĘP – TURYSTYCZNY SZLAK WODNY NA RZECE NIDZIE.....	4
2. ANALIZA PRAWNA	6
2.1. USTAWA „PRAWO WODNE”	6
2.2. UREGULOWANIA DOTYCZĄCE OCZYSZCZENIA KORYTA RZEKI NIDA	6
2.3. ASPEKTY PRAWNE BUDOWY STANICY – PRYZYSTANI KAJAKOWEJ	7
2.4. OZNAKOWANIE SZLAKÓW	8
2.5. PRAWNE ASPEKTY UTRZYMANIA PORZĄDKU NA WYZNACZONYCH MIEJSCACH BIWAKOWYCH, PRYZYSTANIACH KAJAKOWYCH, STANICACH I TYM PODOBNYCH OBIEKTACH	11
2.6. ZGODNOŚĆ PROJEKTU Z POSZCZEGÓLNYMI STRATEGIAMI ROZWOJU GMIN, PRZEZ KTÓRE PROWADZI SZLAK KAJAKOWY	11
3. INWENTARYZACJA SZLAKU	14
3.1. TEMATYCZNY SZLAK KAJAKOWY	14
3.2. OPIS RZEK	15
3.3. FAUNA I FLORA NAD RZEKĄ NIDA	17
3.3.1. <i>Nadnidziański Park Krajobrazowy</i>	17
3.4. SZLAK NA RZECE NIDA ODCINEK RĘBÓW- PIŃCZÓW	19
3.5. SZLAK NA RZECE NIDA ODCINEK PIŃCZÓW- NIEPROWICE	22
4. DOCELOWE ZAGOSPODAROWANIE SZLAKU WODNEGO	23
4.1. ANALIZA ISTNIEJĄCYCH I PLANOWANYCH INWESTYCJI W ZAKRESIE TURYSTYKI KAJAKOWEJ	23
4.2. KONCEPCJA LOKALIZACJI PUNKTÓW OBSŁUGI WODNEGO RUCHU TURYSTYCZNEGO NA ODCINKU RĘBÓW- PIŃCZÓW	24
4.3. LOKALIZACJA MIEJSC WODOWANIA, POSTOJOWYCH I PRYZYSTANI NA ODCINKU RĘBÓW- PIŃCZÓW	24
4.4. KONCEPCJA LOKALIZACJI PUNKTÓW OBSŁUGI WODNEGO RUCHU TURYSTYCZNEGO NA ODCINKU PIŃCZÓW- NIEPROWICE	25
4.4.1. LOKALIZACJA MIEJSC WODOWANIA, POSTOJOWYCH I PRYZYSTANI NA ODCINKU PIŃCZÓW- NIEPROWICE	26
4.4.2. OPIS TYPOWEJ INFRASTRUKTURY NA SZLAKU KAJAKOWYM	27
5. OTOCZENIE TURYSTYCZNE PROPONOWANYCH SZLAKÓW.....	30
5.1. GMINA KIJE – ATRAKCJE TURYSTYCZNE	32
5.2. GMINA DZIAŁOSZYCE – ATRAKCJE TURYSTYCZNE	34
5.3. GMINA MICHAŁÓW – ATRAKCJE TURYSTYCZNE	35
5.4. GMINA PIŃCZÓW – ATRAKCJE TURYSTYCZNE.....	36

5.5.	GMINA ŻŁOTA – ATRAKCJE TURYSTYCZNE	39
5.6.	WYCIECZKI JAKO UZUPEŁNIENIE SZLAKU KAJAKOWEGO NIDY.....	41
6.	SYSTEM OZNAKOWANIA SZLAKU	43
6.1.	SUGEROWANE LOKALIZACJE TABLIC INFORMACYJNYCH	43
6.2.	SYSTEM OZNAKOWANIA SZLAKU NIDA ODCINEK RĘBÓW- PIŃCZÓW	44
6.3.	SYSTEM OZNAKOWANIA SZLAKU NIDA- ODCINEK PIŃCZÓW- NIEPROWICE	45
6.4.	TABLICE INFORMACYJNE I POZOSTAŁE ZNAKI – ROZWIĄZANIE TECHNOLOGICZNE.....	46
7.	BAZA KAJAKOWA	47
8.	PLAN FINANSOWY	51
8.1.	KOSZT WYKONANIA I MONTAŻU ZNAKÓW PROPONOWANYCH NA SZLAKU KAJAKOWYM NIDY: 51	
8.2.	KOSZTY UZYSKANIA POZWOLEŃ I POZOSTAŁE (REZERWA):	52
8.3.	PLAN FINANSOWY: ODCINEK RĘBÓW- PIŃCZÓW	53
8.4.	PLAN FINANSOWY: ETAP PIŃCZÓW - NIEPROWICE	54
9.	WYKORZYSTANE MATERIAŁY.....	56
10.	ZAŁĄCZNIKI	58

1. Wstęp – turystyczny szlak wodny na rzece Nidzie

Opracowanie niniejsze stanowi szczegółową inwentaryzację dostępności brzegowej oraz istniejącej infrastruktury turystycznej dla kajakarzy. Wykonano opis rzeki Nidy, jako szlaku turystycznego - kajakowego. Charakterystyka Nidy wykonana została od Rębowa do Żurawnik z podziałem na 2 odcinki: Rębów -Pińczów – 18,5 km oraz Pińczów - Nieprowice – 22,5 km. Kilometraż szlaku przedstawiono narastająco od punktu startowego tj. mostu drogowego w Rębowie (0km) do Żurawnik (48 km). a także dla spójności z opisami innych odcinków szlaków kajakowych Ponidzia, jako odległość od ujścia do Wisły (80km do 26,6km). Odległość od ujścia Nidy do Wisły podano według danych Rejonowego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie (Mapa Podziału Hydrograficznego Polski dla rzeki Nidy). Wykonany został szczegółowy kilometraż wodnej trasy pod kątem dostępności brzegowej dla kajakarzy oraz infrastruktury turystycznej (miejsca noclegowe, połączenia drogowe i inne). Spływ może być kontynuowany do Wiślicy lub Nowego Korczyna.

Z uwagi na niski poziom wody na rzece Mierzawie nie rekomenduje się tej rzeki jako szlaku wodnego. Przy suchych okresach spływ tą rzeką może okazać się nawet niemożliwy. Umieszczenie zatem informacji o możliwości ciągłego wykorzystania rzeki do spływów mogłoby okazać się nieprawdziwe i wprowadzające potencjalnych kajakarzy w błąd.

W wyniku przeprowadzonej wizji lokalnej przez JKU Konsulting stwierdzono, że najdogodniejszym miejscem do wodowania kajaków, a tym samym rozpoczęcia szlaku będzie miejscowość Rębów, ze względu na łatwy dojazd (droga asfaltowa, około 200 m utwardzona), wygodne dojście do rzeki a zakończeniem miejscowość Nieprowice (dogodny dojazd i dostęp do rzeki). Istnieje także możliwość, w przypadku podjęcia takiej decyzji przez LGD PONIDZIE, aby szlak przebiegał w początkowo proponowanym odcinku Umianowice i Żurawniki ale dostęp do wody w tych miejscowościach jest wysoce utrudniony.

Przedstawiono dostępną bazę sprzętową - wypożyczalnie sprzętu pływającego wraz z opisem rodzaju posiadanego sprzętu (kajaki, sprzęt asekuracyjny itp.). Podano także krótką charakterystykę sprzętu, która ułatwia jego wybór, szczególnie początkującym kajakarzom.

Opisano firmy świadczące usługi organizacji spływów i wypożyczenia sprzętu na szlak w Jędrzejowie, Kielcach, Nidzie, Pińczowie, Krzyżanowicach.

Opis szlaków kajakowych uzupełnia przedstawienie walorów krajoznawczych Ponidzia. W rozdziale tym opisano atrakcyjność miejscowości zlokalizowanych nad rzekami i w okolicy oraz walory wybranych form ochrony przyrody.

Kolejny element stanowi analiza zrealizowanych i planowanych działań w zakresie turystyki i rekreacji kajakowej.

Istotną pozycją jest koncepcja docelowa lokalizacji punktów obsługi wodnego ruchu turystycznego (POWRT) szlaku Nidy. W rozdziale tym dokonano inwentaryzacji odcinka rzeki Nidy (od Rębowa do Żurawnik pod kątem infrastruktury zaspokajającej potrzeby turystyki kajakowej. Na tej podstawie wytypowano miejsca związane w obsługą wodnego ruchu turystycznego z uwzględnieniem sezonowych pól namiotowych i obiektów całorocznych. Informacje te uzupełniono o wskazówki dotyczące dogodnego wyjścia na brzeg oraz bezpiecznego złożenia sprzętu kajakowego. Opisano również punkty infrastruktury sanitarnej, miejsc do bezpiecznego składowania kajaków, miejsc wypoczynku, parkingu itp. Dodatkowo, biorąc pod uwagę wszystkie wskazane miejsca lokalizacji punktów obsługi wodnego ruchu turystycznego, zaproponowano wyznaczenie tych, które pełnić będą rolę węzłów turystycznych obsługujących różne formy turystyki kwalifikowanej (piesza, rowerowa, wodna) oraz rekreacji (ciągi spacerowe, jazda konna).

Jedną z ważniejszych części opracowania jest opis typowego projektu stacji wodnej dla kajakarzy. W rozdziale tym opisano typowy schemat funkcjonalny stacji wodnej dla kajakarzy.

Rozdział poświęcony przedstawieniu systemu oznakowania szlaku kajakowego zawiera koncepcję oznakowania (tablice informacyjne, znaki kajakowe). Zaproponowany system składa się ze znaków informacyjnych, umieszczanych na brzegu rzeki od strony wody oraz na drogach dojazdowych oraz tablic informacyjnych, umieszczanych w wybranych miejscach na lądzie – w miejscach startowych, proponowanych stanicach oraz miejscach o nasilonym ruchu turystycznym. Wskazano proponowane miejsca rozmieszczenia tablic i znaków informacyjnych.

W ostatecznej wersji na projekt oprócz tekstu, złożyły się mapy, dokumentacja fotograficzna i proponowane wzory oznakowania wykonane w formie drukowanej i elektronicznej.

2. Analiza prawna

2.1. Ustawa „Prawo wodne”

Ustawa z dnia 18.07.2001r „Prawo wodne” Dz. U. z 2001 r. nr 115 poz.1229.

Zgodnie z treścią art. 1 Ustawy, regulują ona ochronę zasobów wodnych, korzystanie z wód oraz zarządzanie zasobami wodnymi. Przepisy ustawy mają zastosowanie do wód śródlądowych oraz morskich wód wewnętrznych. Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. Nr 115, poz. 1229) stanowi, że każdemu przysługuje prawo do powszechnego korzystania ze śródlądowych powierzchniowych wód publicznych, morskich wód wewnętrznych wraz z wodami Zatoki Gdańskiej i z wód morza terytorialnego, jeżeli przepisy nie stanowią inaczej.

Ważniejsze uregulowania w Ustawie to :

- prawo własności wód,
- obowiązki właścicieli wody oraz właścicieli innych nieruchomości
- korzystanie z wód
- ochrona wód
- strefy oraz obszary ochronne
- ochrona przed powodzią oraz suszą
- pozwolenia wodnoprawne

2.2. Uregulowania dotyczące oczyszczenia koryta rzeki Nida

Pieczę nad rzeką Nidą sprawuje Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie przez swoją jednostkę podległą Zarząd Zlewni Wisły w Sandomierzu, Oddział w Kielcach. W korycie w niektórych miejscach zaobserwowano pnie drzew, leżące konary. Decyzję o możliwości usunięcia niebezpiecznych dla kajakarzy, martwych fragmentów drzew znajdujących się w wodzie, jak i obcięciu konarów zwisających z drzew rosnących na łądzie podejmuje Zarząd Zlewni Wisły w Sandomierzu, gdzie Lokalna Grupa Działania winna wystosować odnośne pismo.

2.3. Aspekty prawne budowy stancji – przystani kajakowej

Budując stancje pełniącą także rolę przystani kajakowej, należy starannie dobrać teren, kierując się niżej opisanymi kryteriami

Teren nie może być położony na terenie zalewowym, powinna istnieć możliwość stosunkowo łatwego dopłynięcia, jak również dotarcia do miejsca drogą lądową. Linia brzegowa powinna umożliwiać przybicie kilku kajaków równocześnie. Istotna jest także głębokość wody przy brzegu - w zasadzie im głębsza tym lepsza. Po dokonaniu wyboru terenu i uregulowaniu jego stosunków prawnych (dzierżawa, zakup), wystąpić należy do właściwego miejscowo urzędu gminy o wydanie warunków zabudowy i zagospodarowania terenów oraz do starostwa o wydanie pozwolenia wodno – prawnego (zgodnie z art.82 ust.1 p 7 oraz art. 66 ust. 3 Ustawy Prawo Wodne). Kolejny krok to zlecenie przez inwestora wykonania projektu przystani, operatu wodno – prawnego oraz raportu oddziaływania inwestycji na środowisko. Starostwo wszczyna postępowanie w sprawie o wydanie pozwolenia wodno – prawnego i wyznacza termin rozprawy administracyjnej w której uczestniczą : Wnioskodawca, Urząd Żeglugi Śródlądowej, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej, Zespół Parków Krajobrazowych (jeżeli dotyczy takiego terenu), Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska, Urząd Gminy i projektant. Jednocześnie Starostwo określa zestaw potrzebnych do przeprowadzenia rozprawy dokumentów. Rozprawa odbywa się w miejscu projektowanej inwestycji. Konieczność posiadania poszczególnych dokumentów uzależniona jest od tego, do kogo należy teren, na którym ma powstać stancja. Jeżeli należy do Skarbu Państwa (drogi wodne, rzeki są własnością Skarbu Państwa pod zarządem Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej z niewielkimi wyjątkami). Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej, występuje do Ministra Środowiska, do Departamentu Zasobów Wodnych przez Biuro Gospodarki Wodnej o udzielenie promesy na dzierżawę i użytkowanie gruntów pokrytych wodami. Do wniosku potrzebna jest mapa sytuacyjno- wysokościowa w skali 1 : 1000, mapa ewidencyjna, wypis z rejestru gruntów, decyzja o warunkach zabudowy, stanowisko starosty.

Inwestor zobowiązany jest do :

- Zawarcia umowy z kierownikiem budowy i inspektorem nadzoru
- Uzyskania pozwolenia wodno – prawnego i innych wymaganych dokumentów dotyczących pozwolenia na budowę przystani od wojewody

- Wystąpienia do rejonu energetycznego o wydanie warunków przyłączenia energii elektrycznej i zawarcia stosownej umowy
- Wystąpienia o wydanie decyzji przez organ administracji samorządowej w gestii którego znajduje się przyłączenie wjazdu na działkę

Po zakończeniu budowy inwestor zobligowany jest do wystąpienia do organu wydającego pozwolenie na budowę z wnioskiem o wydanie decyzji na użytkowanie obiektu. Do wniosku winny zostać dołączone dokumenty wynikające z treści art. 57 ust 1,2,3, Prawa Budowlanego oraz opinie Komendanta Powiatowej Straży Pożarnej, Powiatowego Inspektora Sanitarnego, Inspektora Pracy i Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska. Konieczne jest również złożenie mapy inwentaryzacji powykonawczej.

2.4. Oznakowanie szlaków

W roku 2007 została wydana przez Polskie Towarzystwo Turystyczno – Krajoznawcze Instrukcja Znakowania Szlaków Turystycznych, zgodnie z którą znakowane jest wiele szlaków, także kajakowych. Instrukcja ta jest obowiązującą przy znakowaniu szlaków wyznaczanych przez PTTK, natomiast inne organizacje, jak i osoby prywatne mogą bezpłatnie korzystać z opracowanych znaków, dopuszczane także do oznakowania tras są znaki autorskie

Podstawy prawne znakowania szlaków (wyciąg)

1. PTTK realizuje cele statutowe w zakresie krzewienia turystyki i krajoznawstwa oraz aktywnych form wypoczynku, pomagając w wędrownictwie indywidualnym i grupowym przez wykonywanie zadań zleconych z zakresu administracji publicznej, związanych z wytyczaniem, znakowaniem i konserwacją szlaków turystycznych zgodnie z art. 7 ust. 2 pkt 1, art. 8 pkt 4 oraz art. 9 ust. 1 pkt 9 i ust. 2 pkt 5 statutu PTTK.
2. PTTK realizuje prace znakarskie zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi w szczególności:
 - a. Wytyczanie szlaków turystycznych następuje zgodnie z ustaleniami ustawy z 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. Nr 80, poz. 707 z późn. zm.); (...)

W przypadku wytyczania i znakowania szlaków wodnych zastosowanie znajduje ustawa z 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (tekst jedn. Dz.U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019);

Rozróżnia się następujące rodzaje szlaków turystycznych:

- piesze górskie i nizinne oraz ścieżki spacerowe, przyrodnicze i dydaktyczne,
- narciarskie,
- rowerowe,
- **kajakowe**,
- jeździeckie.

Szlaki kajakowe (Przedstawiamy fragment instrukcji znakowania szlaków kajakowych PTTK – wzory znaków znajdują się w załączniku nr 7):

17. Podstawowym urządzeniem stosowanym do oznakowania szlaków kajakowych jest tablica z zadaszaniem – rys. 69.

18. Każda tablica składa się z dwóch paneli:

- a. górny przedstawia znak informacyjny lub ostrzegawczy;
- b. dolny – tabliczka znamionowa przedstawiająca nazwę lub imię i logo szlaku, nazwę lub logo PTTK oraz kolejny numer znaku na szlaku.

19. Znaki informacyjne:

- a. znak szlaku z kilometrażem mierzonym w górę rzeki – rys. 70;
- b. znak szlaku z odległością między polami biwakowymi – rys. 71;
- c. pole biwakowe – rys. 72;
- d. stanica wodna – rys. 73;
- e. plan sytuacyjny – rys. 74;
- f. miejsce wodowania – rys. 75 i 76;
- g. miejsce dobijania – rys. 77 i 78;
- h. wpływ szlaku z jeziora – rys. 79;
- i. nazwa dopływu – rys. 80;
- j. walory krajoznawcze – rys. 81.

20. Znaki ostrzegawcze:

- a. niebezpieczeństwo – rys. 82;
- b. pale – rys. 83;
- c. pływające pale – rys. 84;
- d. nisko zwisająca lina – rys. 85;
- e. miejsce nie do przepłynięcia – rys. 86;
- f. próg nie do przepłynięcia – rys. 87;
- g. próg ewentualnie do przepłynięcia po rozpoznaniu – rys. 88;
- h. wodowskaz – rys. 89;
- i. elektrownia wodna – rys. 90;
- j. zakaz pływania – rys. 91.

Organizacją prac znakarskich i koordynacją wszystkich prac związanych z siecią szlaków zajmują się komisje ZG PTTK:

- a. Komisja Turystyki Górskiej,
- b. Komisja Turystyki Pieszej,
- d. Komisja Turystyki Kolarskiej,
- e. Komisja Turystyki Jeździeckiej,
- f. Komisja Górskiej Turystyki Jeździeckiej,
- g. Komisja Turystyki Kajakowej.

Ogólne zasady projektowania szlaków

- 1. Wyznakowanie nowego szlaku powinno być uzasadnione analizą dotyczącą:
 - a. potencjalnej atrakcyjności szlaku i przewidywanej frekwencji na nim;
 - b. dostępności szlaku (możliwość dojazdu do punktów początkowych i pośrednich);
 - c. stanu zagospodarowania turystycznego przyszłego szlaku;
 - d. powiązań projektowanego szlaku z istniejącą siecią szlaków.

2. Przebieg szlaku powinien być uzgodniony z:
 - a. właścicielami lub użytkownikami terenów, przez które przebiegać będzie szlak;
 - b. właściwymi władzami samorządowymi

Ze względu na fakt, iż rzeka Nida znajduje się w zarządzie Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie działającego przez jednostkę podległą Zarząd Zlewni Wisły w Sandomierzu ustalono w telefonicznej rozmowie z pracownikiem tej instytucji, iż uzyskanie pozwolenia na ustawienie znaków szlaku kajakowego jest bezpłatne, nie przewiduje się także opłat za ustawienie znaku (wbicie słupka). Natomiast ustawienie infrastruktury takiej jak stolik czy ławeczka związane jest z dzierżawą fragmentu gruntu a opłata będzie uzależniona od jego właściciela.

2.5. Prawne aspekty utrzymania porządku na wyznaczonych miejscach biwakowych, przystaniach kajakowych, stanicach i tym podobnych obiektach

Prawne aspekty utrzymania porządku i czystości na wyznaczonych miejscach biwakowych, przystaniach kajakowych i innych podobnych obiektach reguluje Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. (Dz.U. z 2005 r. nr 236 poz. 2008 z późniejszymi zmianami). Ustawa określa obowiązki właścicieli nieruchomości dotyczące utrzymania czystości oraz zadania gminy. Jako właściciele nieruchomości rozumie się także współwłaścicieli, użytkowników wieczystych oraz jednostki i osoby posiadające nieruchomości w zarządzie lub użytkowaniu, a także inne podmioty władające nieruchomością. Niewłaściwe wykonywanie obowiązków podlega karze grzywny. Postępowanie w sprawie toczy się wg przepisów kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia.

2.6. Zgodność projektu z poszczególnymi strategiami rozwoju gmin, przez które prowadzi szlak kajakowy

Zgodność z Lokalną Strategią Rozwoju Lokalnej Grupy Działania PONIDZIE

Projekt jest zgodny z Celem strategicznym ogólnym zawartym w Strategii LGD PONIDZIE : Rozwój turystyki w oparciu o wartości dziedzictwa przyrodniczo – kulturowego.

Cel szczegółowy :

- wsparcie dla tworzenia infrastruktury i produktów turystycznych
- promocja walorów i produktów turystycznych

Zgodność ze Strategią Rozwoju Gminy Złota

Projekt jest zgodny z celem strategicznym IV. „Gmina turystyczna”

Celem operacyjnym 2. „Program rozbudowy bazy turystyczno – rekreacyjnej” . W ramach tego celu gmina dążyć będzie do zwiększenia terenów o walorach turystyczno – rekreacyjnych

Celem operacyjnym 3 „Program wykorzystania walorów turystycznych gminy”. Gmina Złota dążyć będzie do wykorzystania walorów turystycznych Nidy i jej turystycznego zagospodarowania.

Zgodność ze Strategią Rozwoju Gminy Pińczów

Projekt jest zgodny z celem strategicznym 3 – Gmina Pińczów jest chętnie odwiedzana przez turystów

Cel operacyjny : Renaturalizacja rzeki Nidy w tym rewitalizacja zalewu w Pińczowie.

Zgodność ze Strategią Rozwoju Gminy Działoszyce

Projekt jest zgodny z celem strategicznym 5 – Rozwój turystyki

Cel operacyjny – podnoszenie walorów turystycznych i udostępnianie ich dla ruchu turystycznego przez:

- Program organizacji turystyki i agroturystyki na terenie gminy
- Program udostępniania walorów przyrodniczych poprzez tworzenie szlaków i ścieżek turystycznych

Zgodność ze Strategią Rozwoju Gminy Kije

Projekt jest zgodny z kierunkiem działania 4 jako celem warunkującym Strategii Rozwoju Gminy Kije „Rozwój bazy turystycznej, rekreacyjnej i sportowej”.

W ramach tego celu Gmin Kije dążyć będzie do rozbudowy bazy turystycznej i rekreacyjnej do której zaliczyć można także oznaczenie szlaku dla turystyki kajakowej.

3. Inwentaryzacja szlaku

3.1. Tematyczny szlak kajakowy

Kajakowy szlak historyczny – zobacz pamiątkowe a rzadko odwiedzane miejsca

Szlak kajakowy zapewnia nie tylko aktywny wypoczynek, dający możliwość bezpośredniego obcowania z przyrodą, noclegu na świeżym powietrzu ale także szansę na zwiedzenie ciekawych pod względem historycznym miejsc, których opis nie zawsze znajduje się w przewodnikach turystycznych. Połączenie aktywnego wypoczynku i pełnego relaksu w czasie wyprawy kajakowej z możliwością zobaczenia miejsc historycznych, daje niezapomniane wrażenia, które na długo pozostaną w pamięci turystów.

Miejsca warte zobaczenia na szlaku kajakowym

Rębów - Kapliczka pw. Matki Boskiej Częstochowskiej wzniesiona około 1800 roku. Pochowany został tutaj śmiertelnie ranny w bitwie pod Kliszowem szwagier króla szwedzkiego Karola XII – książę Fryderyk Holstein- Gottorp.

Umianowice – stacja Świętokrzyskiej Kolei Dojazdowej – Wąskotorowej powstałej w 1917 roku.

Kopernia – Obelisk upamiętniający nadanie przez Bolesława Wstydliwego w roku 1257 praw miejskich dla Krakowa

Pińczów – w mieście znajduje się wiele miejsc, które warto zobaczyć, najciekawsze to:

- Dawny Budynek klasztoru Paulinów
- Klasztor o.o. Franciszkanów – Reformatów z kościołem Nawiedzenia N.P. Marii
- Pawilon ogrodowy zwany Basztą Ogrodową
- Pałac Wielopolskich

- Dom na Mirowie nazywany Drukarnią Ariańska
- Kościół pw. św. Jana Apostoła i Ewangelisty

Krzyżanowice Dolne – kościół pw. św. Tekli, ufundowany przez Hugo Kołłątaja

Chroberz – Pałac Wielopolskich, z wystawą poświęconą autochtonicznej ludności
Ponidzia – Celtom, Kościół pw. Wniebowzięcia NMP, wybudowany w 1550 r.

3.2. Opis rzek

Poniżej opisano dorzecze Nidy wraz z dopływami.

Czarna Nida – zwana także była kiedyś Morawicą. Powstaje około 2 km od granicy gminy Morawica, koło miejscowości Marzysz, z połączenia rzek Belnianki i Lubrzanki.

W pobliżu miejscowości Żerniki, łączy się z Białą Nidą i wówczas powstaje Nida, która jest lewobrzeżnym dopływem Wisły. Długość rzeki wynosi 61 km, powierzchnia dorzecza 1224 km². Prawie w całości zaliczana jest do III klasy czystości, co oznacza wody zadawalającej jakości. Jedynie w pobliżu ujścia, w Tokarni, odnotowano V klasę (zła jakość wody). Szerokość rzeki wynosi maksymalnie 6 m, głębokość 50 – 80 cm, napotkamy jednak miejsca zdecydowanie głębsze, przepływ ok. 2,8 m/s. Pokrywa lodowa na rzece utrzymuje się do 50 dni. Dno pokryte jest obtoczonym żwirem i grubym piaskiem. W środkowym biegu zachowała naturalny charakter i tworzy malownicze meandry. Jej głównym dopływem lewobrzeżnym jest Morawka, a prawobrzeżnym – Bobrza. Przed Bieleckimi Młynami do Czarnej Nidy wpada mniejszy prawobrzeżny dopływ Chodcza. Rzeka ma niestety charakter zalewowy, powodzie miały miejsce w latach 1999, 2001 i 2010. Najczęściej sphywana od Morawicy i od tego miejsca była opisywana.

Biała Nida – Ciek źródłowy Nidy, do połączenia z Czarną Nidą, o długości 52,4 km i powierzchni dorzecza 1029 km². Płyńie przez Wyżynę Przedborską i Wyżynę Kielecką, w świętokrzyskim. Rzeka wypływa ze źródeł we wsi Moskorzew, na północny wschód od Szczekocin (na Płaskowyżu Jędrzejowskim), płynie przez Nieckę

Włoszczowską, a z Czarną Nidą łączy się w pobliżu miejscowości Brzegi, na południowy zachód od Chęcin. Główne dopływy lewobrzeżne to Lipnica, Łosośna (Wierna Rzeka), Hutka a prawobrzeżne Grabówka, Jedlnica, Kwilinka. Nad Białą Nidą położone są większe miejscowości: Moskorzew, Radków, Oksa, Tyniec. Chętnie wybierana przez kajakarzy, ciekawa, urozmaicona i malownicza. Spływana na ogół od Mniszka. Stanowi alternatywne przedłużenie szlaku Wiernej Rzeki – trudniejszej, bardziej uciążliwej i wymagającej pewnej determinacji – spływana najczęściej od zalewu w Małogoszczy, lub od Bocheńca (parking i wygodne dojście do rzeki).

Nida – lewy dopływ górnej Wisły. Długość rzeki wynosi 151km (z Białą Nidą), a powierzchnia dorzecza 3862 km². Rzeka ta powstaje z połączenia Białej i Czarnej Nidy w miejscowości Brzegi k. Chęcin. Jest to typowa rzeka nizinna o bardzo niskim spadku. Ma szeroką terasę zalewową pokrytą łąkami. W najwęższym miejscu koryto Nidy ma szerokość 6 m. W najszerszym punkcie, w okolicach Motkowic, 79 m. Głębokość rzeki waha się od 0,4 do 2,6 m. Jest to jedna z najcieplejszych polskich rzek. Temperatura wody w lecie dochodzi do 27°C. Główne dopływy prawobrzeżne to Brzeźnica, Mierzawa a lewobrzeżne to Moskalis. Nad Nidą położone są następujące większe miejscowości : Sobków, Pińczów, Chroberz, Wiślica, Nowy Korczyn. Spływana na całej długości, łatwa i nieuciążliwa, dostępna dla kajaków dwuosobowych, nadaje się do prowadzenia spływów komercyjnych większych grup, z zachowaniem zasad bezpieczeństwa przy zbliżaniu się do progów oraz ogólnych związanych z przebywaniem na wodzie. W latach 70-tych i 80-tych na Nidzie właśnie odbywał się najliczniejszy spływ dla klubów studenckich –Ogólnopolski Studencki Spływ Kajakowy "POWITANIE WIOSNY" przyciągający nad Nidę po kilkuset uczestników studentów, wykładowców, pracowników uczelni i po prostu sympatyków Nidy.

Bobrza - Rzeka Bobrza, będąca prawym i zarazem najdłuższym dopływem Czarnej Nidy, zwana jest również Bobrzycą lub Bobrzanką w górnym biegu, a w dolnym odcinku Trupieńcem i przepływa przez północny, północno-zachodni i zachodni skraj Gór Świętokrzyskich. Od źródeł, w lasach zachodniej części Pasma Klonowskiego – na wschód od Zagnańska, do ujścia do Czarnej Nidy koło wsi Wolica ma długość 48,9 km, a teren jej zlewni zajmuje 379 km². Bobrza od źródeł na wysokości około 370 m n.p.m. płynie w kierunku zachodnim, pomiędzy Wzgórzami Tumlińskimi a Suchedniowsko-Oblęgorskim Parkiem Krajobrazowym znajdującym się na Płaskowyżu Suchedniowskim, następnie tworzy przełom przez Pasma Oblęgorskie koło wsi

Bobrza i skręca na południe. Kolejny przełom rzeka tworzy między Pasmem Zgórskim i Pasmem Pośłowickim - Słowik, a uchodzi do Czarnej Nidy na Pogórzu Szydłowskim, na południowo-wschodnim skraju Chęcińsko-Kieleckiego Parku Krajobrazowego. Po drodze jej wody wzbogaca wiele dopływów w postaci mniejszych cieków wodnych i nieliczne rzeki (Ciemnica, Sufraganiec i Silnica). Spływana obecnie raczej rzadko, indywidualnie, chociaż ma swoich fanów. W okresie świetności letniska w Trzciankach istniała nad Bobrzą wypożyczalnia kajaków.

Bobrza jest częściowo uregulowana – w tym odcinek ujściowy – matami faszynowymi. Jej głębokość waha się od 0,1 do 1m, w zwężeniach spotykamy jednak miejsca głębsze, szerokość od 2 do 5m. Dno rzeki jest piaszczyste, piaszczysto-kamieniste oraz kamieniste, a brzegi niezbyt wysokie. Stan czystości rzeki od lat ulega poprawie, jednak wciąż jest niezadowolający. Najczystszy jest odcinek od źródeł do około 25 km. Pozostała część w latach poprzednich nie mieściła się w normach czystości, a od 2004 roku (wprowadzono wtedy pięciostopniową skalę czystości wód według dyrektyw Unii Europejskiej) odcinek ten zalicza się do klasy V – wody złej jakości, tzn. niezdatne do spożycia i wykazujące zanik występowania znacznej części populacji biologicznych.

3.3. Fauna i Flora nad rzeką Nida

3.3.1. Nadnidziański Park Krajobrazowy

Położony jest w południowej części województwa świętokrzyskiego nad rzeką Nidą. NPK jest szczególnym parkiem w Zespole Parków Krajobrazowych Ponidzia. Wyróżnia go nie tylko duża powierzchnia, ale przede wszystkim bogactwo form przyrody żywej i nieożywionej chronionej. Pod względem administracyjnym Park z otuliną leży na terenie 10 gmin (**Pińczów**, Imielno, **Kije**, **Michałów**, Wiślica, **Złota**, Opatowiec, Chmielnik, Nowy Korczyn i Busko-Zdrój) i 96 sołectw.

W podziale fizyczno-geograficznym Niecki Nidziańskiej, NPK położony jest na obszarze trzech subregionów, obejmując środkową i dolną część Doliny Nidy, Nieckę Solecką i północną część **Garbu Pińczowskiego**.

Fauna NPK jest bardzo bogata. Spotyka się tutaj wiele gatunków bardzo rzadkich, mających w Parku jedyne swoje stanowiska w Polsce. Często spotykanymi owadami są piękne, barwne motyle jak np. chroniony paź królowej, chrząszcze biegacze, trzmiele.

Przybrzeżne łąki i zarośla są siedliskiem wielu zwierząt, a w Nidzie żyje ok. 30 gatunków ryb takich jak szczupaki, okonie, jazie, klenie, miętusy, płocie, leszcze, ukleje, a nawet pstrągi oraz mięczaki z rodziny skójkowatych (szczężuja spłaszczona, skójka gruboskorupkowa). Problemem jest kłusownictwo, które zauważalnie ograniczyło stan zarybienia rzek. Wśród ptaków często spotykamy ptaki z siedlisk wodnych i podmokłych takie jak bocian czarny, czaple biała i siwa, orlik krzykliwy, błotniak łąkowy, bączek ślepowron i wiele innych, w sumie około 30 gatunków.

Ssaki w NPK reprezentowane są przez około 40 gatunków. Na uwagę zasługują nietoperze, jak np. borowiec wielki, gacek wielkouch. Ponadto występują tu również znacznie bardziej pospolite gatunki jak: królik, zając, sarna, dzik i lis.

Obserwując przybrzeżną roślinność można zauważyć wiele gatunków, rzadko spotykane w innych częściach Polski. Należą do nich wężymord stepowy, wieloletnia roślina astrowata, zagrożona w Polsce wyginięciem, starzec wodny, również roślina astrowata, posiadająca ciekawe skrętoległe ulistnienie. Nad rzeką można spotkać także przytulię, roślinę stosowna od dawna w ziołolecznictwie. Gdzieś pojawia się tworzący piękną rozetę dziewięciśli beżłodygowy. Ta dwuletnia roślina rośnie głównie w miejscach nasłonecznionych i suchych. Inne rośliny które możemy spotkać to oman wąskolistny z oryginalnie zebranymi w koszyczek kwiatami, wawrzynek wilczelyko, krzew o silnie trujących owocach oraz podkolan biały o pachnących białych kwiatach. Stosunkowo najczęściej spotkać możemy miłka wiosennego. Na polanach Rezerwatu Grabowiec występuje dyptam jesionolistny, gatunek należący do rodziny rutowatych. Opisany w Biblii gorejący krzew (zwanym też krzewem Mojżesza) to najprawdopodobniej właśnie dyptam jesionolistny - ma on olejki lotne, które mogą ulec samozapaleniu.

Wiosną można zobaczyć żółte kwiaty miłka, latem falują łąny ostnicy włosowatej, ostrołódki kosmatej i dzikich gatunków lnu. Gdzieś widać dzwonki syberyjskie, mikołajki oraz rozłożyste dziewięciśli beżłodygowe. Teren jest bogaty w gips i wody mineralne.

3.4. Szlak na rzece Nida odcinek Rębów- Pińczów

Szlak łatwy i nieuciążliwy. Płynięcie kajakami dwuosobowymi możliwe od mostu w Rębowie. W lecie i okresach suszy w rzece może być mało wody.

Krótką charakterystyka szlaku: ciekawy, znany i popularny szlak kajakowy; woda czysta na całym odcinku rzeki. Rzeka w dużej części opisywanego odcinka płynie pomiędzy wałami przeciwpowodziowymi. Ciekawy odcinek dopiero po przepłynięciu drugiego stopnia wodnego za mostem w Sobowicach. Rzeka zaczyna meandrować wśród pól. Z oddali widać wzgórze Skowronna oraz zabudowania Pińczowa. W trzech miejscach przecinana jest przeszkodami wodnymi, którymi są stopnie wodne. Należy uważać, aby trafić na tzw. przepławki (miejsca do przepłynięcia kajaków). Szlak kajakowy zaczyna się od miejscowości Rębów, gdzie są dogodne warunki do wodowania kajaków. Dojazd od drogi nr 78 Jędrzejów-Chmielnik. Na odcinku między Kijami, a Motkowicami skręć w prawo na Kliszów, przed Rębowem w lewo na Starą Wieś, ostatnie 200m drogą gruntową, utwardzoną, zejście na wodę po lewej stronie rzeki, poniżej hydroelektrowni. Można rozpocząć płynięcie od mostu drogowego w Motkowicach, lub przy moście w Stawach. Dojazd do Motkowic od strony Jędrzejowa. Dotarcie do mostu drogowego w Stawach wymaga orientacji w lokalnych drogach lub należy zasięgnąć informacji u mieszkańców w Stawach.

Na opisywanych odcinkach znajduje się pięć stopni wodnych, które przy wysokiej wodzie można przepłynąć niezauważenie. Przy niskiej wodzie należy zachować szczególną ostrożność przy podpływaniu do stopni. Dla osad kajakowych zalecane jest przenoska sprzętu. W wyjątkowych wypadkach, kiedy umiejętności na to pozwalają można przepłynąć stopnie na rzece wykorzystując przepusty. W każdym wypadku zalecana jest asekuracja z wody lub brzegu.

Szlaki boczne

Przeanalizowano dopływy boczne oraz istniejące starorzecza pod kątem wyznaczenia tras alternatywnych i szlaków bocznych na rzece Nidzie.

1. Odcinek Rębów - Pińczów

Na znacznym odcinku rzeka jest uregulowana i płynie pomiędzy wałami przeciwpowodziowymi i nie ma możliwości wyznaczenia tras alternatywnych. Nie ma również bocznych odnóg, które byłyby interesujące pod względem wykorzystania kajakowego.

Jedynie w okolicach Umianowic jest możliwość połączenia istniejących stawów oraz kanałów starorzecza (Strugi Chwałowickiej i Strugi Podłęskiej), które mogą w przyszłości tworzyć malowniczą drogę wodną. Trasa taka mogłaby liczyć ok. 5 km drogi wodnej, co daje ok. 2 godziny płynięcia w terenie bardzo atrakcyjnym przyrodniczo. Jednak z uwagi na wielkość nakładów finansowych, które należałoby ponieść przy realizacji takiego zadania pomysł taki wydaje się z góry skazany na porażkę.

2. Odcinek Pińczów - Żurawniki

Na odcinku od Pińczowa do Żurawik można w określonych warunkach hydrologicznych wykorzystać rzekę Mierzawę do krótkiego, jednogodzinnego wypadu kajakowego. Mierzawa jest rzeką płytką dlatego poleca się wcześniej sprawdzić stan wody na moście w Pawłowicach i dopiero wtedy podjąć decyzję o płynięciu. Przy niskich stanach wody odcinek jest niespływalny na kajakach dwuosobowych i pontonach.

Rzeka Mierzawa

Rzeka nizinna, płynie wśród łąk i pastwisk oraz zabudowań gospodarskich. Mierzawa może być wykorzystana do turystyki kajakowej w ograniczonym zakresie, gdyż tylko przy wysokiej wodzie i na odcinku od Pawłowic do ujścia rzeki do Nidy można przepłynąć na kajakach.

Mierzawa może być ciekawą alternatywą dla osób, które chcą poszerzyć swoją wiedzę o Ponidziu lub poznać nowe nieznanne cieki wodne. Jednak muszą być spełnione określone warunki do płynięcia kajakiem. Przy niskich stanach wody wystąpić mogą płycizny zmuszające do holowania kajaka. Odcinek od mostu w Pawłowicach do ujścia Mierzawy do Nidy wynosi ok. 3 km.

Z uwagi na powyższe dane nie zaleca się oznakowania tego odcinka jako szlaku kajakowego.

Położenie: Rzeka Nida powstaje z połączenia Białej i Czarnej Nidy w miejscowości Żerniki (gmina Sobków, pow. jędrzejowski), lewy dopływ górnej Wisły. Długość rzeki wynosi 151 km (z Białą Nidą), a powierzchnia dorzecza 3862 km².

kilometraż [km]	kilometraż od ujścia Nidy do Wisły[km]	
		Odcinek Rębów -Pińczów
0,00	82,50	Rozpoczynamy etap od miejscowości Rębów poniżej elektrowni wodnej. Po lewej stronie Nidy dogodne miejsce do zwodowania kajaków oraz wygodne miejsce na biwak
		W oddali po lewej stronie zabudowania miejscowości Kliszów
1,60	80,90	Na rzece stopień wodny nr 1. Przenosimy kajaki lewą stroną rzeki. Przenoska ok. 50 m
2,50	80,00	Przeplewamy pod mostem na drodze nr 78 w Motkowicach
		Możliwe rozpoczęcie spływu na prawym lub lewym brzegu rzeki. Dogodny dojazd z mostu z Motkowicach.
		Rzeka płynie leniwie wśród łąk i pastwisk.
3,50	79,00	Przeplewamy pod mostem kolejowym na trasie Jędrzejów- Kije
5,50	77,00	Przeplewamy pod mostem kolei wąskotorowej Ciuchcia Expres "Ponidzie" w miejscowości Stawy. Pod mostem trzy przejścia pod filarami mostu. Przeplewamy ostrożnie gdyż istnieje możliwość wywrotki.
		Z lewej strony pozostałość po dawnym grodzisku Stawy oraz stacja kolejki Antoniów. Dobre miejsce na biwak po prawej stronie.
		Pod mostem szybki nurt i złe napłynięcie kajakiem może spowodować wywrotkę kajaka.
6,00	76,50	Most drogowy - do Imielna. Przed mostem po prawej stronie wygodne miejsca biwakowe.
		Rzeka dalej płynie leniwie wśród łąk i pastwisk.
7,90	74,60	Przed nami bystrze z kamieniami. Dobijamy do prawego brzegu przed bystrzem. Przenosimy kajaki po prawej stronie za stopień wodny nr 2. Przenoska ok. 300 m. Przy dużej wodzie, kiedy stopień jest całkowicie zalany jest możliwość przepłynięcia bystrza z prawej strony
8,00	74,50	Stopień wodny nr 2. Miejsce biwakowe.
		Przenosimy kajak prawą stroną około 30 m.
8,90	73,60	Po lewej stronie mijamy dopływ Strugi Podlęskiej
		Rzeka płynie wzdłuż wałów przeciwpowodziowych.
11,00	71,50	Przeplewamy pod mostem Sobowice - Skowronno. Na moście ścieżka rowerowa
		Po prawej stronie mijamy zabudowania wsi Mecznik i ostrożnie zbliżamy się do stopnia wodnego.
12,30	70,20	Stopień wodny nr 3 - przeplewamy ostrożnie jednym z trzech przepustów lub przenosimy kajaki ok. 100 m prawą stroną
12,50	70,00	Z prawej strony dopływa struga Kruczka
		Rzeka dalej spokojnie płynie wśród łąk i pastwisk
		Rzeka zaczyna meandrować.
15,50	67,00	Z prawej strony dopływ Mierzawa
16,40	66,10	Z lewej strony zbliżamy się do zabudowań miejscowości Kopernia.
		Mijamy miejscowość która znana jest z lokacji miasta Krakowa.
17,50	65,00	Stopień wodny nr 4- przeplewamy jednym z trzech przepustów lub przenosimy kajak z prawej strony. Przenoska ok. 50 m
18,20	64,30	Po lewej stronie Zalew Pińczowski oraz Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Pińczowie z wygodnymi noclegami.
18,50	64,00	Przeplewamy pod mostem drogi 766 w Pińczowie

3.5. Szlak na rzece Nida odcinek Pińczów- Nieprowice

kilometraż [km]	kilometraż od ujścia Nidy do Wisły[km]	
		Odcinek Pińczów- Nieprowice
19,00	63,50	Stopień wodny nr 5 - przepływamy jednym z trzech przepustów.
22,50	60,00	Malowniczy odcinek Nidy. Rzeka zaczyna ponownie meandrować
25,50	57,00	Mijamy zakręt prawie 180, a potem płynie wzdłuż "ślepej" drogi w Kowali (po lewej stronie). Zabudowania miejscowości Kowala po lewej stronie.
26,20	56,30	Wyspa na rzece w Kowali
31,00	51,50	Mijamy ostatnie zabudowania Kowali. Rzeka znowu zaczyna meandrować. Mijamy zakola, które wiją się raz w jedną a raz w drugą stronę.
31,50	51,00	Z lewej strony widać zabudowania wsi Krzyżanowice Dolne. Mijamy po lewej stronie Ośrodek Szkoleniowo – Wypoczynkowy „Zacisze” z noclegami oraz restauracją. Dobre miejsce na biwak
34,80	47,70	Z prawej strony widoczne zabudowania wsi Wojsławice.
36,20	46,30	Wyspa na rzece w Chrobrzu, przepływamy prawą lub lewą stroną. Za wyspą po chwili widać zabudowania Chrobrza
		Po prawej stronie przed samym mostem miejsce na odpoczynek lub zakończenie spływu. Nowo wybudowany obiekt ma do dyspozycji pomosty betonowe do wyciągnięcia kajaków na brzeg oraz zadaszenia do wypoczynku lub przygotowania posiłku. Istnieje możliwość rozbicia namiotów.
36,50	46,00	Przeływamy pod mostem w Chrobrzu
40,20	42,30	Po prawej stronie mijamy zabudowania Stara Rudawa
		Rzeka meandruje płynąc wśród łąk i pastwisk
41,00	41,50	Przeływamy pod mostem na trasie Nieprowice - Zagość Stara. Możliwość zakończenia spływu, wyjście na brzeg podmokłe i utrudnione. W przyszłości teren będzie wyrównany. Rzeka malowniczo meandruje płynąc wśród łąk i pastwisk
48,10	34,40	Po prawej stronie miejscowość Żurawniki. Koniec szlaku. Opuszczamy teren LGD PONIDZIE. Istnieje możliwość kontynuowania płynięcia do Wiślicy.
56,50	26,00	Most w Wiślicy

4. Docelowe zagospodarowanie szlaku wodnego

4.1. Analiza istniejących i planowanych inwestycji w zakresie turystyki kajakowej

Do głównych form turystyki aktywnej rozwijających się w Województwie Świętokrzyskim należy zaliczyć turystykę pieszą, rowerową i kajakową oraz konną. Wynika to zarówno z korzystnych uwarunkowań przyrodniczych, jak i z panującej mody. Stąd warto wypromować markowe produkty skierowane właśnie do osób uprawiających te formy.

Istotnym uwarunkowaniem rozwoju turystyki jest zagospodarowanie turystyczne. Istniejąca w Województwie Świętokrzyskim baza materialna turystyki jest niedostatecznie rozwinięta, aby zachęcać do przyjazdów średnio i długoterminowych. Jednak nie jest tak nierozwinięta, aby uniemożliwiała uprawianie turystyki aktywnej.

Nad rzeką Nidą na całym odcinku nie ma wiele ogólnodostępnych obiektów do uprawiania turystyki wodnej, w szczególności kajakowej, pomimo istniejących tradycji.

W związku z opisanymi walorami przyrodniczymi Ponidzia istnieje szansa na rozwijanie niszowych, a przez to atrakcyjnych, form turystyki aktywnej. Z kolei w zakresie turystyki aktywnej rozumiemy możliwość odbywania całodziennych lub też kilkudniowych spływów kajakowych, nie zaś możliwość krótkoterminowego (na godziny) wypożyczenia kajaka z ośrodka nad jeziorem.

W pierwszej kolejności należy ustalić dogodne miejsca początku i końca szlaku lub etapu oraz przygotować tablice informacyjne dotyczące szlaku. W dalszej kolejności niezbędne będzie wyznaczenie miejsc biwakowych oraz lokalizacja i budowa Punktów Obsługi Wodnego Ruchu Turystycznego, będących ośrodkami, wokół których będzie organizowana turystyka wodna.

Do uprawiania tego rodzaju turystyki niezbędny jest sprzęt w postaci kajaków lub, coraz popularniejszych także w Polsce, kanadyjek (szczególnie dla rodzin z małymi dziećmi). Wzorem reszty świata także u nas powoli odchodzą do lamusa kajaki laminatowe sukcesywnie zastępowane polietylenowymi. Są one wytrzymalsze, a co za tym idzie także bezpieczniejsze. Coraz więcej osób preferuje spływanie kajakami jednoosobowymi ze względu na ich mniejszą wagę, zwrotność, łatwość pokonywania przeszkód i trudniejszych miejsc na wodzie. Sprawdzają się dobrze przy obsłudze

spływu z brzegu (zapewniony transport sprzętu biwakowego), gdy istnieje możliwość noclegu w stanicach na szlaku i na jednodniowych trasach.

4.2. Koncepcja lokalizacji punktów obsługi wodnego ruchu turystycznego na odcinku Rębów- Pińczów

Dla turystyki aktywnej istotne wydaje się tworzenie centrów, w których skupiać mogłyby się jej różne formy. Istniejące i projektowane szlaki plus baza w punktach węzłowych, gdzie się one krzyżują umożliwi uprawianie kilku dyscyplin rekreacji w czasie jednej wyprawy.

Wspomniane centra powinny umożliwić zatrzymanie się na krótki odpoczynek, posiłek, kilka godzin, czy przenocowanie. Powinny również posiadać zadaszony sprzęt, miejsca parkingowe do rozładunku i załadunku kajaków, węzły sanitarne oraz dość przestrzeni, aby mogły stać się miejscem zakończeń i noclegów na trasach wielodyscyplinowych rajdów turystycznych. Zlokalizowane powinny być w niewielkiej odległości od miejsc zaopatrzenia w żywność ewentualnie usługi gastronomiczne. Centra takie muszą być włączone w system znakowanych szlaków turystycznych. Na szlaku Nida zlokalizowano takie miejsce, które mogą być wstępem korzystania z uroków rzeki Nidy oraz walorów przyrodniczych Ponidzia w okolicy zbiornika wodnego w Pińczowie. Dojazd głównie dla zmotoryzowanych turystów, możliwość aprowizacji baza noclegowa w pobliżu jest już oferowana dzięki obiektom Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji, brak jest jednak obiektu, który byłby zapleczem dla turystyki wodnej. Lokalizacja ta powinna być poprzedzona stosowną analizą.

Propozycję lokalizacji POWRT pokazano na mapce nr 1b (rozmieszczenie tablic informacyjnych Rębów - Pińczów) – załącznik nr 4.

4.3. Lokalizacja miejsc wodowania, postojowych i przystani na odcinku Rębów- Pińczów

Nad rzeką Nidą na całym odcinku od Rębowa do Pińczowa nie ma przystani oraz miejsc postojowych przeznaczonych dla kajakarzy. Jednak promocja atrakcyjnych form turystyki aktywnej i spędzania wolnego czasu wymusi budowę obiektów, które będą dawały możliwość odbywania całodziennych lub też kilkudniowych spływów kajakowych oraz wypożyczenia kajaka z osprzętem. Na rzece Nidzie zlokalizowano takie miejsca, które zwyczajowo są początkiem szlaku rzeki Nidy w okolicy Rębowa,

Motkowic oraz zakończenia odcinka na wysokości MOSiR-u w Pińczowie lub pod mostem drogowym w Pińczowie.

Miejsca wodowania i postoju na szlaku odcinek Rębów - Pińczów:

1. Rębów - możliwy początek odcinka – most drogowy – lewa strona – dogodne miejsce wodowania poniżej stopnia wodnego.
2. Most drogowy na drodze Motkowice – Kije – lewa strona – możliwy zjazd z drogi na miejsce wodowania.
3. Grodzisko - możliwy początek szlaku – most drogowy (przejazd z Imielna na łąki i pastwiska) – prawa strona – zjazd z drogi na miejsce wodowania.
4. Stopień wodny nr 2 – dojazd drogą szutrową od mostu drogowego w Sobowicach – strona prawa - miejsce wodowania – miejsce na krótki odpoczynek lub biwak.
5. Kopernia – lewa strona — miejsce na krótki odpoczynek, lub biwak dobry dostęp od strony drogi przez miejscowość.
6. Pińczów – na wysokości zalewu – lewa strona – koniec odcinka, miejsce wodowania/wyjścia – miejsce na krótki odpoczynek lub nocleg, dobry dojazd na teren MOSiR-u, dalej dojście do rzeki.

4.4. Koncepcja lokalizacji punktów obsługi wodnego ruchu turystycznego na odcinku Pińczów- Nieprowice

Wzdłuż doliny Nidy centrum skupiające różne formy turystyki można zlokalizować również w Chrobrzu. Miejscowość ta zapewnia dobrą dostępność drogową i komunikacyjną (dla dojeżdżających na spływy komercyjne turystów niezmotoryzowanych). Są tu również możliwości aprowizacji, przebiegają inne szlaki turystyczne. Istnieją lokalne parkingi (niestrzeżone). Niewiele jest niestety pól namiotowych w pobliżu rzeki. Regulamin stancy w Chrobrzu przewiduje możliwość rozbijania namiotów. Za mostem 50m od rzeki istnieje prywatne pole na łące należącej do gospodarstwa agroturystycznego (tablica widoczna z wody). Baza noclegowa również w sąsiednich miejscowościach. Lokalizacja ta powinna być poprzedzona stosowną analizą.

Propozycje lokalizacji POWRT pokazano na mapce nr 2b (rozmieszczenie tablic informacyjnych Pińczów – Nieprowice) – załącznik nr 5.

4.4.1. Lokalizacja miejsc wodowania, postojowych i przystani na odcinku Pińczów- Nieprowice

Nad Nidą na tym odcinku nie ma ogólnodostępnych przystani oraz miejsc postojowych przeznaczonych dla kajakarzy oprócz wybudowanej i oddanej do użytku w sierpniu tego roku nowoczesnej przystani w Chrobrzu. Rozlewiska Nidy nie są na tym odcinku sprzyjające powstawaniu pól biwakowych. W miejscach, gdzie jest dogodne wodowanie można przeanalizować lokalizację pól biwakowych.

Miejsca wodowania i postoju na odcinku Pińczów- Nieprowice:

1. Pińczów na wysokości Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji – lewa strona - możliwy początek odcinka - biwak. Dobry dojazd na teren MOSIR-u, dalej dojdzie do rzeki.
2. Pińczów – most drogowy - prawa strona –rekomendowany początek pływnięcia dla dwójek, możliwy początek odcinka. Można rozważyć zagospodarowanie miejsca na krótki odpoczynek – biwak. Zjazd z drogi na Michałów.
3. Pińczów – na wysokości stopnia wodnego nr 5 – lokalizacja w zależności od dostępności gruntu- prawa strona – miejsce postoju. Zjazd z drogi Pińczów - Michałów obok ogródków działkowych, droga szutrowa prowadzi wzdłuż rzeki do wysokości progu, dojdzie do miejsca wodowania ok. 30m.
4. Krzyżanowice Dolne – lewa strona na terenie Ośrodka Szkoleniowo – Wypoczynkowego „Zacisze” - miejsce postoju, ewentualnie biwaku. Dojazd od drogi Pińczów-Busko nr 767, skręt w prawo w Pasturce na drogę lokalną do Kowali i Krzyżanowic. Trzeba poprosić administratora OSW Zacisze o otwarcie bramy.
5. Chroberz – prawa strona- przystań wodna przy moście. Dojazd od drogi Pińczów – Wiślica skręt w lewo na Gacki, lub od drogi Pińczów-Busko nr 767, skręt w prawo w Bogucicach na Gacki.
6. Nieprowice – most drogowy, przejazd z Nieprowic na pola – prawa strona za mostem - miejsce wodowania/wyjścia np. dla chcących zakończyć pływanie.

4.4.2. Opis typowej infrastruktury na szlaku kajakowym

Turystyka stanowi jeden z ważniejszych czynników restrukturyzacji polskiej wsi i rolnictwa, umożliwiających wielofunkcyjny i zrównoważony rozwój terenów wiejskich. Jest szansą rozwoju ekonomicznego społeczności lokalnych. Zrównoważonemu rozwojowi turystyki powinna towarzyszyć rekonstrukcja przestrzeni turystycznej i przyjazne środowisku zagospodarowanie przestrzenne, zgodne z naturalną pojemnością recepcyjną i chłonnością terenów. Ważnym elementem krajobrazu będą budowane obiekty infrastruktury turystycznej.

Na szlakach kajakowych podstawową infrastrukturę stanowią miejsca wodowania/wyjścia z wody, miejsca postoju, biwaku, stacje wodne.

Miejsca wodowania i postoju.

Są to dogodne miejsca zejścia i wyjścia z wody na początku i końcu szlaku, na miejscach odpoczynku w czasie płynięcia, w pobliżu koniecznych przenosek. Kajaki ze względu na niewielką wagę i prostą konstrukcję nie wymagają skomplikowanych urządzeń do wodowania, jednak ważne są zarówno wygoda, jak bezpieczeństwo kajakarzy i sprzętu. Skąpanie się przy wodowaniu, czy odpłyniecie kajaka porwanego bystrym nurtem należą do mniej pożądanых atrakcji na spływie. Płaski, niezarośnięty brzeg, piaszczysta plaża, spokojna zatoczka bez niespodzianek w wodzie przy brzegu (ostre, lub śliskie kamienie, pale, resztki poprzednich konstrukcji nabrzeża, bujne, splątane wodorosty) spełniają warunki dogodnego zejścia/wyjścia z wody. Jednak w miejscach zagospodarowanych na potrzeby spływów warto zatroszczyć się o niskoinwestycyjne ułatwienia w postaci slipów (pochylni) i pomostów pływających lub stałych. W miejscach użytkowanych krótkotrwale, w ciepłej porze roku oraz narażonych na zalewanie, lub zniszczenie spływającym po zimie lodem można projektować lekką infrastrukturę z elementów łatwych do przewiezienia i montażu oraz demontażu po sezonie. W takich warunkach dobrze sprawdzają również pomosty modułowe, jednak w praktyce ich użycie ogranicza się do stanic, gdzie stale przebywają pracownicy obsługi. Miejsca wodowania i wyjścia powinny być oznakowane w sposób dobrze widoczny z drogi dojazdowej (zwłaszcza jeśli są to krańcowe punkty szlaku) oraz z wody, aby zostały w porę przez płynących zauważone. Powinny mieć tablice z nazwą, schematem i kilometrażem szlaku, dobrze jeśli umieścimy też informację o najbliższej miejscowości, połączeniach drogowych, możliwości noclegu, aprowizacji, uzyskania pomocy medycznej, ewentualnie atrakcjach turystycznych w pobliżu. Gdy stanowią

miejsca przewózki sprzętu, powinny mieć miejsce do zatrzymania i rozładunku samochodu, jeśli to możliwe – utwardzone. WC i miejsce poboru wody pitnej stanowią nie zawsze możliwe w terenie, ale pożądane udogodnienie. Podobnie zadanie ze stołem i ławami, gdzie można przygotować i spożyć posiłek, a czasem nawet schronić się przed ulewnym deszczem, lub palącym słońcem. Osobny problem stanowią miejsca, gdzie można zdeponować śmieci, nie narażając się na ich rozwleczenie przez zwierzęta oraz naturalny rozkład między jednym, a drugim wywozem. Miejsca postoju spływów powinny umożliwić bezpieczny i zgodny z obowiązującym prawem biwak – możliwość rozbicia namiotu, skorzystania z kempingu, innego miejsca noclegowego, złożenia sprzętu po wyjęciu go z wody, ewentualnie spożycia posiłku. W miarę możliwości i w zależności od lokalizacji mogą być także ogrodzone i oświetlone.

Stanice kajakowe

Stanowią bardziej rozbudowane i kapitałochłonne punkty obsługi wodnego ruchu turystycznego (POWRT). Oprócz miejsc przystosowanych do wodowania, posiadają często utwardzone, lub drewniane nabrzeża, stałe wiaty i magazyny sprzętu pływającego, pomieszczenie warsztatowe, umożliwiające naprawę sprzętu, zaplecze sanitarne, ogólnodostępną kuchnię, bazę noclegową (biwak, kemping), oznakowaną plażę i kąpielisko, miejsce do parkowania, często gastronomię, pracowników sprawujących pieczę nad stanicą, służących radą i pomocą turystom. Nieraz zatrudniają ratowników, instruktorów i przewodników. Teren powinien być ogrodzony i oświetlony. Z zasady są to obiekty świadczące płatne usługi turystyczne. Lokalizuje się je w miejscach koncentracji ruchu turystycznego, o dobrym dojeździe i infrastrukturze technicznej (energia elektryczna, woda pitna, kanalizacja, telefon). Lokalizacja w pobliżu miejscowości ze sklepem, gastronomią, apteką itd. zachęca do zatrzymywania się.

Na nizinnych szlakach kajakowych wskazane jest organizowanie miejsc krótkotrwałego postoju co około 10-15km, natomiast miejsc umożliwiających nocleg co ok. 20-25km. Umożliwia to rozsądne planowanie etapów dziennych i kilkudniowych spływów dopasowanych do warunków i możliwości uczestników. Zakres tych inwestycji określają warunki lokalne, ekonomiczne, analiza popytu (prognozy obciążenia szlaku).

Projektowaniem stanic zajmują się niektóre pracownie architektoniczne, dobrze, jeśli są to czynni wodniacy, zwiększa to szansę na ładny, praktyczny, funkcjonalny projekt, na miarę możliwości inwestora, dobrze służący kajakarzom. Inwestycja budowy stanic

wymaga sporej wiedzy, zgromadzenia wielu dokumentów i uzgodnień oraz przeprowadzenia analizy ekonomicznej. Opisujemy to w części prawnej opracowania, rozdział 2.

Na trasie projektowanych dwóch odcinków szlaku Nida miejscami dogodnymi do lokalizacji niewielkich stanic wydają się Pińczów oraz Chroberz.

Istotnymi czynnikami analizy są: położenie w terenie zalewowym i związane z tym ryzyko lokalizacji stałych elementów zabudowy, dostępność prawna terenu, dostępność drogowa i infrastruktura.

Schematyczny rysunek istotnych elementów stanic, który załączamy może być materiałem do wstępnych rozważań nad jej formą i lokalizacją.

Schemat funkcjonalny stanic POWRT stanowi Załącznik nr 6.

5. Otoczenie turystyczne proponowanych szlaków

Na terenie gmin należących do LGD PONIDZIE znajduje się wiele atrakcyjnych turystycznie miejsc, które można polecić planującym przepłynięcie szlaku kajakowego od Rębowa do Wiślicy. Szlak kajakowy przebiega w pobliżu malowniczych szlaków pieszych i rowerowych, które prowadzą do obiektów zabytkowych, obszarów cennych przyrodniczo i miejsc wypoczynku.

Podczas spływu Nidą, na proponowanym odcinku, na którym warunki i poziom wody pozwalają na spływanie kajakami dwuosobowymi, przeważnie używanymi w turystyce i rekreacji, istnieje możliwość zwiedzenia interesujących miejscowości znajdujących się na jego trasie. Ciekawsze miejsca zostały omówione w niniejszym opracowaniu. Lokalizacja szlaku kajakowego w obrębie kilku jednostek fizjograficznych różnicuje krajobraz gmin i stwarza dogodne warunki do uprawiania turystyki pieszej i rowerowej, dając możliwość podziwiania malowniczych krajobrazów, zwiedzania interesujących miejsc, wędkowania, korzystania z kąpeli rzecznych, grzybobrania i spacerowania po lesie.

LGD PONIDZIE wydały starannie przygotowane foldery - informatory o historii, atrakcjach turystycznych, bazie noclegowej i gastronomicznej na terenie zrzeszonych gmin. Gminy z obszaru LGD również wydały mapy turystyczne z rozbudowaną aktualną informacją, pomocną w planowaniu wypoczynku na ich terenie.

W Pińczowie działa jeden punkt informacji turystycznej:

- Muzeum Regionalne i Informacja Turystyczna, ul. Piłsudskiego 2a, telefon nr 41 357 24 72

W Chrobrzu działa jeden punkt informacji turystycznej:

- Pałac Wielopolskich - Ośrodek Dziedzictwa Kulturowego i Tradycji Rolnej Ponidzia w Chrobrzu, Chroberz 268, Informacja turystyczna tel.: 663 01 55 66, 660 27 11 54

Spis ośrodków wypoczynkowych na terenie LGD PONIDZIE

- Ośrodek Szkoleniowo – Wypoczynkowy Zacisze – Krzyżanowice Dolne, 80 miejsc noclegowych w pokojach jedno, dwu, trzy i czteroosobowych
- Dom Wycieczkowy MOSiR – Pińczów, 60 miejsc noclegowych w pokojach dwu, trzy i czteroosobowych.
- Hotel Gacek – Gacki, 25 miejsc noclegowych w pokojach dwu i trzyosobowych
- Monika i Rafał Stolarscy – Młodzawy Duże- 3 pokoje, jeden dwuosobowy, jeden trzyosobowy i jeden czteroosobowy z łazienkami
- Mirosława i Marek Durlej - Nad Nidą – Krzyżanowice pokoje cztero, trzy i dwuosobowe z osobną łazienką dla gości.
- Barbara Mider – Ekologia pod Bociankiem – Skowronno Górne, pokój trzyosobowy oraz dwa pokoje dwuosobowe wspólna łazienka z pralką.
- Reneta i Mirosław Wojciechowski – Biała Zagroda – Młodzawy Duże – 5 pokoi, dwu i trzy osobowych z osobnymi łazienkami
- Agnieszka i Witold Kordyl – Młodzawy Duże – 5 pokoi dwu i trzyosobowych z łazienkami
- Marzena i Tomasz Naporowie – W Dolinie Nidy” Skowronno Górne
- Helena i Marek Owczarek „Pod Kasztanami” – Michałów, 12 miejsc noclegowych w czterech pokojach
- Wanda i Jerzy Majka – Janów 40 ,pokoje dwuosobowe z łazienkami
- „Na Podlesiu” Jolanta i Mariusz Brelowie – Samostrzałów dwa pokoje czteroosobowe, wspólna łazienka.
- Ireneusz Janas – Lipnik, 4 miejsca noclegowe. dwa pokoje dwuosobowe
- Agroturystyka celtycka - Stanisław Klepka - Nieprzewice 10 miejsc noclegowych po jednym pokoju jedno, dwu, trzy i czteroosobowym
- Elżbieta i Waldemar Kucięba „Perła Ponidzia” – Chroberz 134 jeden pokój dwuosobowy i jeden pokój trzyosobowy
- Małgorzata Nowak, Probołowice 46 – 5 miejsc noclegowych jeden pokój jednoosobowy, jeden dwuosobowy i jeden trzyosobowy
- Gospodarstwo ekologiczno-agroturystyczne Grażyna i Zenon Wach, Chrabków 11, trzy pokoje dwuosobowe

5.1. Gmina Kije – atrakcje turystyczne

Gmina Kije położona jest we wschodniej części Doliny Nidy, pomiędzy Górami Świętokrzyskimi, a Jurą Krakowsko-Częstochowską, częściowo w granicach Nadnidziańskiego i Szanieckiego Parku Krajobrazowego oraz ich stref ochronnych. Ogólna powierzchnia gminy wynosi 99,26km², z czego 6955ha stanowią użytki rolne, a 1866ha obszary zalesione. Krajobraz charakteryzuje się dość urozmaiconą rzeźbą, w której wyraźnie odznaczają się łagodne wzgórza. Na zachodzie w ukształtowaniu powierzchni dominuje płaska, szeroka dolina Nidy. Wsie wchodzące w skład Szanieckiego Parku Krajobrazowego tworzą unikalne zespoły budownictwa wiejskiego zharmonizowanego z otaczającym je krajobrazem – wzgórzami gipsowymi i wapiennymi oraz rozbudowanymi formami krasu powierzchniowego. Stanowią go nieckowate depresje, zanikające strumyki (poniki) oraz odsłonięcia geologiczne gipsów szkieletowych i szablasy. Z kolei sołectwa wchodzące w skład Nadnidziańskiego Parku Krajobrazowego cechuje duża atrakcyjność przyrodnicza jaką są rozlewiska Nidy. Zjawisko tzw. delty śródlądowej jaką tworzy Nida, powoduje, że obszary te stanowią siedliska unikalnych roślin wodnych, awiofauny oraz zwierząt żyjących w warunkach wodnych.

Najdłuższą historią w gminie mogą szczycić się Kije – jedna z najstarszych wsi Poniądzia, położona przy starym “szlaku cysterskim” Jędrzejów – Staszów, której początki sięgają XI wieku. W tradycji ludowej Kij znana jest legenda o wypełnianiu świątymi kijami przestrzeni dzielącej kolegiatę od grodu na wzgórzu Winnica, skąd rzekomo pochodzi nazwa miejscowości.

Piękno krajobrazu przyrody uzupełniają różnorodne zabytki architektury. Najbardziej znaczącym zabytkiem kultury materialnej na terenie gminy jest kościół parafialny w Kijach – wczesnobarokowy z I połowy XVII w. z pozostałościami pierwotnego Kościoła romańskiego z początku XII w. z dzwonnica. Wśród obiektów wpisanych na listę zabytkowych znajdują się:

- dwa kopce pradziejowe we wsiach: Gartatowice i Stawiany,
- osada plemienna na gruntach wsi Umianowice,
- pozostałości parku podworskiego w Żydówku.

Najliczniejszą grupę zabytków stanowią obiekty kultury materialnej we wsiach:

Gartatowice, Janów, Stawiany, Umianowice i Rębów, gdzie można spotkać obiekty budownictwa wiejskiego takie jak: budynki mieszkalne, obory, zagrody oraz malownicze przydrożne świątki i krzyże.

Dla miłośników pieszych wędrówek atrakcją stanowi szlak przyrodniczo-historyczny wiodący z Umianowic (stacja kolejki wąskotorowej “Express Ponidzie”) przez kompleks leśny “Borek” w Hajdaszku do Kliszowa, gdzie znajduje się obelisk upamiętniający największą i najkrwawszą na Ponidziu bitwę stoczoną w 1702 roku na polach Kliszowa.

Rębów – w miejscowości znajduje się Kapliczka pw. Matki Boskiej Częstochowskiej wzniesiona około 1800 roku. Pochowany został tutaj także śmiertelnie ranny w bitwie pod Kliszowem szwagier króla szwedzkiego Karola XII – księżę Fryderyk Holstein-Gottorp.

Umianowice - znajduje się tu stacja Świętokrzyskiej Kolei Dojazdowej, odgałęzienie linii kolejowej do Hajdaszka oraz często odwiedzane przez turystów miejsce biwakowo-biesiadne, gdzie odbywają się ogniska, imprezy okolicznościowe i biwaki na trasie przejazdu kolejki z Jędrzejowa do Umianowic . Kolejka jeździ też na trasie z Pińczowa do Umianowic.

„Świętokrzyska Kolejka Dojazdowa "Ciuchcia Expres Ponidzie" – wąskotorowa linia kolejowa, dawna Jędrzejowska Kolej Dojazdowa, powstała w 1917 roku. Trasa biegnie przez część regionu Ponidzia w południowej części województwa świętokrzyskiego, z Jędrzejowa, poprzez Jasionną, Motkowice, Umianowice do Pińczowa. Istnieje także nie wykorzystywane odgałęzienie trasy w Umianowicach do Hajdaszka, miejscowości Stawiany i Sędziejowice. Jako ciekawostkę można podać fakt, że linia SKD krzyżuje się w okolicy wsi Wygoda z linią szerokotorową LHS, na 14,6km biegu linii wąskotorowej od stacji Jędrzejów Wąski, a także na odcinku nieczynnym w miejscowości Przededworze koło Chmielnika. Jest to jedno z niewielu w Polsce skrzyżowań linii szerokotorowej z wąskotorową, a dodatkowo jeden z kilku nielicznych wiaduktów na trasie przebiegu linii wąskotorowej”.

Gospodarstwa agroturystyczne na terenie gminy:

- Wanda i Jerzy Majka – Janów 40
- „Na Podlesiu” Jolanta i Mariusz Brelowie – Samostrzałów

- Ireneusz Janas - Lipnik

5.2. Gmina Działoszyce – atrakcje turystyczne

Gmina Działoszyce położona jest na styku trzech powiatów, w południowej części województwa świętokrzyskiego. Przebiegają tu trasy komunikacyjne (Kielce – Kazimierza Wielka – Kraków, Tarnów – Kazimierza Wielka – Miechów – Katowice).

Położenie gminy może stanowić potencjał rozwojowy dla inwestorów pod warunkiem pełnego wykorzystania możliwości rozwojowych płynących z niezdegradowanego środowiska naturalnego, w związku z istniejącymi gruntami rolnymi o dobrych klasach oraz braku przemysłu ciężkiego tak na terenie samej gminy jak i w gminach sąsiednich oraz przebiegu ważnych szlaków komunikacyjnych. Stąd też gmina może stopniowo zyskiwać miano terenu o wysokich walorach środowiska naturalnego (bez zanieczyszczeń, spalin i hałasu), ale w bliskiej odległości od wysoko uprzemysłowionego obszaru Małopolski.

Do obiektów dziedzictwa kulturowego na obszarze gminy zalicza się m.in.:

- Zespół pałacowy w Sancygniowie.
- Kościoły (Działoszyce, Dzierążnia, Sancygniów, Wolica).
- Synagoga (ruiny)
- Kurhan z okresu kultury trzcinieckiej.
- Otulina Kozubowskiego Parku Narodowego.
- Źródło w Sancygniowie – pomnik przyrody.
- Występującą roślinność ochronną.

Na terenie gminy znajdują się także zabytkowe kopce – kurhany. Stanowią unikalne, cenne obiekty zabytkowe pochodzące z wczesnej epoki brązu. Są one monumentalnymi grobowcami usypanymi na cześć osób wybitnych i trwałym elementem krajobrazu chronionego.

5.3. Gmina Michałów – atrakcje turystyczne

Gmina Michałów położona jest w południowo – centralnej części Wyżyny Małopolskiej, w Zespole Parków Krajobrazowych Poniądzia. Rzeźba terenu jest zróżnicowana.

Na terenie rezerwatów “Polana Polichno” i “Wroni Dół” stwierdzono występowanie ponad 30 unikalnych roślin chronionych, z tego aż 23 podlega ochronie całkowitej. Ponad 6 gatunków należy do zagrożonych w skali całego kraju. Lasy zajmują około 20% ogólnej powierzchni gminy.

Gmina podzielona jest rzeką Mierzawą, która stanowi dopływ Nidy. Nadrzeczna roślinność i wyrobiska piasku stanowią doskonałe schronienie dla ptactwa wodnego takiego jak: dzikie kaczki, dublety, kurki wodne, czarne bociany. Nie brak i wodnych zwierząt, są tutaj i bobry i pizmaki a także wydry. Nie tylko wspaniała przyroda jest cechą gminy ale i zabytki architektoniczne. Do ważniejszych obiektów zaliczyć należy obiekty sakralne takie jak: Kościół Parafialny, przekształcony ze Zboru Kalwińskiego w Górach z 1764 r, Kościół Parafialny w Michałowie i Wrocierzu, pozostałości po zespole pałacowym w Górach i Węchadłowie. Malownicze chaty i studnie są świadectwem świetności tych terenów w minionych epokach. Tereny Pawłowic i Tura są bogate w złoża piasku. Wyrobiska piasku są zalesiane lub zalewane wodą, tworząc niepowtarzalny krajobraz.

W Michałowie znajduje się słynna w świecie elit politycznych, finansowych i artystycznych stadnina koni czystej krwi arabskiej. W Michałowie co roku przychodzi na świat ok. 80 źrebiąt. Po upływie 2,5 roku i pierwszych treningach na michałowskich łąkach młode konie są przewożone na tor wyścigowy do Warszawy, gdzie przechodzą roczne szkolenie. Dzisiaj najlepsze araby z Michałowa osiągają wartość kilkudziesięciu tysięcy dolarów, ale były i swoiste rekordy jak klacz Diana, która została sprzedana do USA za milion dwieście tysięcy dolarów, czy Druid sprzedany za pięćset tysięcy dolarów.

Niepowtarzalny krajobraz czyni gminę bardzo atrakcyjną turystycznie. Wiele osób z dużych aglomeracji buduje domki letniskowe w spokojnych zakątkach gminy.

Gospodarstwa agroturystyczne gmina Michałów :

- Helena i Marek Owczarek „Pod Kasztanami” – Michałów

W gminie Michałów, w czasie wizji lokalnej, JKU Konsulting nie znalazła miejsca do zlokalizowania biwaku nad rzeką Nidą. Miejsce takie, jako lepiej znająca teren mogłaby wskazać gmina, co przyczyniłoby się do jej promocji oraz zwiększenia dochodów.

5.4. Gmina Pińczów – atrakcje turystyczne

Miasto rozciągnięte jest nad rzeką Nidą, od północy jego zabudowę ogranicza Garb Pińczowski. Używane przez zapalonych karciarzy grających przez całą noc powiedzenie "w Pińczowie dnieje" znaczy, że jest bardzo późno, bo wschodzące słońce zasłonięte przez wzgórza pokazuje się tu później. Najstarsza nazwa osady - Piędziczów oznaczała własność Piędzica, nazwanego tak od piędzi ziemi. Etymologia ludowa wywodzi nazwę od pięciu sów, które zobaczył polujący książe wiślicki, lub pieńców pozostałych po wyrębie drzew. 25 lutego 1428 r. w Lublinie, Władysław Jagiełło nadał nadnidziańskiej wiosce "Pyandzyczow" (Piędziczów) prawa miejskie. W 1429 r. staraniem biskupa krakowskiego Zbigniewa Oleśnickiego nastąpiła lokacja miasta na prawie magdeburskim. Duże znaczenie w rozwoju Pińczowa miał ruch reformacyjny. Mikołaj Oleśnicki sprzyjał protestantom. Kościół pauliński został zmieniony w zbór kalwiński. W budynku klasztornym powstało w 1551 r. słynne gimnazjum, którego wysoki poziom zyskał miastu miano "sarmackich Aten". W latach 1555-61 istniała w Pińczowie protestancka drukarnia Daniela z Łęczycy. W 1562 r. na synodzie w Pińczowie powstał zbór mniejszy zwany arianami lub braćmi polskimi. W 1586 r. dobra pińczowskie kupił Piotr Myszkowski, biskup krakowski. Arianie zostali usunięci z miasta. Myszkowski założył tuż obok Pińczowa w 1586-1591r. Nowe Miasto Mirów. Dziedzicem majątku składającego się z 3 zamków, 3 miast i 78 wsi stał się bratanek biskupa Zygmunt Myszkowski. Utrwalił on odziedziczone dobra przez założenie ordynacji - majątku niepodzielnego opartego o zasadę majoratu.

U schyłku XVI w. działał w Pińczowie warsztat Santi Gucciego, nadwornego architekta Stefana Batorego i Zygmunta III Wazy. Pińczów w XVI i XVII w. był miastem małym, ale znanym. W 1612 r. Nowe Miasto Mirów zostało do niego ostatecznie włączone. W 1630 r. powstała drewniana palisada otaczająca Pińczów. W roku 1682 obronność miasta wzmocniły cztery murowane bramy: Krakowska, Kielecka, Chęcińska i Nowokorczyńska. Ominęły Pińczów zniszczenia "potopu" szwedzkiego. W 1657 r. walczący po stronie króla szwedzkiego Karola Gustawa arianin Andrzej Gnoiński poddał się, widząc przygotowania do artyleryjskiego ataku na zamek. W 1702 r., w

czasie trwania wojny północnej, w pińczowskim zamku przebywał król szwedzki Karol XII po wygranej bitwie pod Kliszowem.

W 1701 r. powstała szkoła gimnazjalna będąca pod opieką Akademii Krakowskiej. W szkole tej kształcił się w latach 1757-61 Hugo Kołłątaj, późniejszy proboszcz pińczowski. W czasie konfederacji barskiej w 1770 r. walczył w okolicach Pińczowa oddział Kazimierza Pułaskiego. W dniu rozpoczęcia insurekcji 24 III 1794 r. Kościuszko miał do dyspozycji tylko dwa garnizony wojskowe: Kraków i Pińczów.

W 1727 r. ordynację wraz z tytułem margrabiego, herbem i nazwiskiem odziedziczył po kądzieli Franciszek Wielopolski. Franciszek i jego syn Józef Jan Nepomucen prowadzili wystawny tryb życia. Ordynacja została okrojona z 12 do 3 kluczy. Lwią część majątku wraz z Pińczowem nabył Jan Bonawentura Olrych Szaniecki. Zniósł on na swoich dobrach pańszczyznę, a pińczowskich mieszczan uwolnił od uciążliwych obowiązków. Szaniecki w czasie powstania listopadowego był członkiem Rządu Narodowego. Klęska powstania zmusiła go do opuszczenia Polski, a jego majątek został skonfiskowany. Później klucz pińczowski wraz z miastem wykupił Aleksander Wielopolski, ponownie włączając go do ordynacji.

W okresie międzywojennym był Pińczów miastem powiatowym. W 1925 r. uruchomiono kolejkę wąskotorową z Hajdaszka przez Pińczów do Wiślicy. W czasie II wojny światowej Pińczów został zniszczony w 80% - w odwet za śmierć jednego z oficerów, wojska niemieckie spaliły miasto. 10 VI 1944 r. oddział BCh Piotra Pawliny w udanej akcji na hitlerowskie więzienie, uwolnił 281 więźniów. Była to najskuteczniejsza tego typu akcja na Kielecczyźnie. W rejonie Pińczowa, Skalbmierza, Kazimierzy Wielkiej, Raclawic i Proszowic aż po Wisłę partyzanci przejęli władzę, tworząc Partyzancką Republikę Pińczowską (800 km²). Istniała ona od 26 VII do I 5 VIII 1944 r.

Zabytki w Pińczowie:

- Kościół pw. św. Jana Apostoła i Ewangelisty
- Dawny budynek klasztoru Paulinów

- Klasztor o.o. Franciszkanów – Reformatów z kościołem Nawiedzenia N.P. Marii
- Pawilon ogrodowy zwany basztą ogrodową
- Fragmenty murów zamku na Wzgórzu Zamkowym
- Cmentarz parafialny
- Cmentarz wojenny
- Dom na Mirowie nazywany Drukarnią Ariańska
- Budynek z przełomu XVIII i XIX w. na al. Piłsudskiego.
- Stara synagoga
- Pałac Wielopolskich z 1789 roku
- Kaplica św. Anny

Warto także skorzystać z przejażdżki Świętokrzyską Kolejką Dojazdową – Ciuchcia Ekspres Ponidzie”, kursującą na trasie Jędrzejów- Umianowice – Pińczów- Jędrzejów. Atrakcja ta została już omówiona w miejscu poświęconym miejscowości Umianowice, gdzie dla podróżnych organizowany jest biwak.

Miejsca warte zobaczenia na terenie Gminy Pińczów :

- Bogucice – Kościół Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny
- Młodzawy Małe Kościół pw. Ducha św. i Matki Boskiej Bolesnej
- Młodzawy Małe – Ogród na Rozstajach (prywatny ogród rzeźbiarza Tadeusza Kurczyny udostępniany turystom)
- Rezerwat Krzyżanowice – zachowany ze względu na żyjące tam unikatowe w skali kraju zwierzęta, roślinność stepową oraz rzeźby krasowe.
- Rezerwat Grabowiec – obszar chroniony o charakterze leśno – florystycznym
- Rezerwat Pieczyska – z pomnikiem przyrody żywej - dębem bezszypułkowym

Gospodarstwa agroturystyczne na terenie gminy :

- U Kordylów – Młodzawy Duże
- Monika i Rafał Stolarscy – Młodzawy Duże
- Mirosława i Marek Durlej - Nad Nidą – Krzyżanowice
- Barbara Mider – Ekologia pod Bociankiem – Skowronno Górne

- Reneta i Mirosław Wojciechowski – Biała Zagroda – Młodzawy Duże
- Marzena i Tomasz Naporowie – W Dolinie Nidy” Skowronno Górne

Noclegi w Pińczowie i okolicy :

- Ośrodek Szkoleniowo – Wypoczynkowy Zacisze – Krzyżanowice Dolne
- Dom Wycieczkowy MOSiR – Pińczów
- Hotel Gacek – Gacki

W miejscowości Kopernia , w czasie wizji lokalnej, JKU Konsulting nie znalazła miejsca do zlokalizowania biwaku nad rzeką Nidą. Miejsce takie, jako lepiej znająca teren mogłaby wskazać gmina Pińczów , co przyczyniłoby się do promocji wsi, a co się z tym wiąże zwiększenia dochodów gminy.

Atrakcją miasta jest także Aeroklub mieszczący się przy ulicy Legionistów oraz szkoła paralotniowa „TOP”.

5.5. Gmina Złota – atrakcje turystyczne

Obszar Gminy Złota przypada w 90% na teren dwóch parków krajobrazowych: Nadnidziańskiego i Kozubowskiego. Wschodnia część gminy leży w obszarze “Doliny Nidy” z przepływającą rzeką Nidą na odcinku 11km stwarzającą dogodne warunki do rekreacji i sportowego połowu ryb. Od strony sołectwa Niegosławice dogodny dojazd do rzeki, gdzie można spotkać dość licznie występujące objęte ochroną bobry i sporadycznie wydry. Rzeka Nida w obrębie gminy Złota jest nie uregulowana, występują tu liczne bezodpływowe starorzecza, stanowiące dogodne warunki lęgowe dla wielu gatunków ptaków. Lasy sprzyjające grzybobraniu zajmują 12% powierzchni gminy i położone są na terenie Kozubowskiego Parku Krajobrazowego. W miejscowości Chroberz zobaczyć można wzgórze zamkowe zwane zamczyskiem, gdzie istniało XII wieczne grodzisko, ponadto zespół pałacowy wzniesiony w latach 1857- 1860 według projektu Marconiego na polecenie Aleksandra Wielopolskiego. Godne uwagi dla zwiedzających są również miejscowości: Pełczyska z górą Olbrycht, na której znajduje się samodzielne grodzisko z XIII wieku.

Lokalne zachęty inwestycyjne to urodzajne gleby stwarzające bazę pod produkcję i przetwórstwo owocowo-warzywne oraz produkcję zdrowej żywności. Gmina Złota jest w 100% zwodociągowana. W latach 1994-1998 przeprowadzono kompleksową telefonizację Gminy z doprowadzeniem światłowodu i montażem central cyfrowych.

Chroberz – atrakcje turystyczne

Kościół pw. Wniebowzięcia NMP, wybudowany w 1550 r. Ufundował go wojewoda sandomierski Stanisław Tarnowski. Jest to budowla jednonawowa z wielobocznie zamkniętym prezbiterium, do którego od strony północnej dobudowana jest zakrystia. Nad zakrystią znajduje się niewielki skarbiec. Do nawy od strony północnej przylega kaplica św. Jana Kantego wzniesiona w XVII w. W 1899 r. do nawy od strony południowej dobudowano kaplicę pw. Matki Boskiej Różańcowej. Sklepienie kościoła kolebkowe z lunetami. W nawie nałożono na nie żebra o układzie sieciowym, natomiast w prezbiterium o układzie krzyżowym. Na zwornikach umieszczone są płaskorzeźbione herby fundatorów. Wewnątrz świątyni znajdują się dwa monumentalne renesansowe nagrobki wykonane przez Jana Michałowicza z Urzędowa. W nawie kościoła znajduje się nagrobek fundatora Stanisława Tarnowskiego przedstawiający "śpiącą" postać zmarłego. Nagrobek zwieńczony jest płaskorzeźbą przedstawiającą *Zmartwychwstanie* oraz dmącym w trąbę aniołem. W prezbiterium znajduje się nagrobek proboszcza Zbigniewa Ziółkowskiego, z płaskorzeźbą przedstawiającą postać zmarłego. W zakrystii kościoła umieszczony jest manierystyczny lawaterz. Obok kościoła usytuowana jest drewniana dzwonnica z dachem krytym gontem.

Zespół pałacowy Wielopolskich z lat 1857-1860 z późnoklasycystycznym pałacem i parkiem. Jego fundatorem był XIII ordynat pińczowski, hrabia Aleksander Wielopolski. Pałac wzniesiono wg projektu Henryka Marconiego. Był wykorzystywany m.in. jako biblioteka, w której właściciel przechowywał zbiór książek własnych jak i księgozbiór przejęty po Konstantym Świdzińskim. Współcześnie obiekt zajmowany jest przez Ośrodek Kulturalno - Historyczny Beldonek - Pałac Wielopolskich.

Pozostałości zamku rycerskiego z XIV w. Zamek wzniesiony na miejscu grodu z XII w. był własnością kolejno Tęczyńskich i Tarnowskich; został zniszczony w XVI w.. Zachowały się ślady murów na wzgórzu Zamczysko nad Nidą.

W sierpniu bieżącego roku otwarto w Chrobrzu przystań kajakową, nowoczesnie wyposażoną. Jej budowa była zrealizowana przez Gminę Żłota oraz częściowo finansowa ze środków unijnych.

Żurawniki atrakcje turystyczne:

- Pozostałości średniowiecznego cmentarzyska, ze śladami dawnego osadnictwa
- Kapliczka Matki Boskiej Bolesnej z 1947 roku
- Krzyż upamiętniający skazanych na śmierć podczas I wojny światowej

Gospodarstwa agroturystyczne na terenie Gminy :

- Agroturystyka celtycka – Nieprowice
- Perła Ponidzia – Chroberz
- Gospodarstwo gościnne – Małgorzata Nowak Probołowice
- Pod Świerkami – Żurawniki

Nocleg można także zarezerwować w Centrum Rezerwacji Noclegów i Imprez Turystycznych Ar – Tur w Pińczowie

5.6. Wycieczki jako uzupełnienie szlaku kajakowego Nidy.

Ponieważ płynąc szlakiem kajakowym na ogół jesteśmy oddaleni od ciekawych miejsc i obiektów w okolicy, często nie mamy możliwości opuścić koryta rzeki (odcinki wśród podmokłych łąk i pozbawione dróg), mamy na sobie strój dostosowany do warunków na rzece i tylko potrzebne bagaże, wycieczki najlepiej odbywać przed rozpoczęciem, lub po zakończeniu płynięcia dziennego odcinka, a także w tzw. dni biwakowe. Można wtedy zorganizować dyżur przy sprzęcie, jego bezpieczne przechowanie w czasie naszej nieobecności, lub powierzyć go firmie organizującej dla nas spływ. W punktach węzłowych spływu zwykle mamy również możliwość zostawić, lub zamówić środek transportu potrzebny do sprawnego przemieszczania się na łądzie, także np. własne lub wypożyczone rowery.

Przy pełnej obsłudze spływu „z brzegu” , możemy też wsiąść z kajaków w miejscach przecięcia szlaku z drogami (mosty, brody) i stamtąd rozpocząć krótszą wycieczkę przed ponownym wypłynięciem. Wiele zależy od doświadczenia, dobrej organizacji, naszej ciekawości świata i nie ukrywajmy środków, którymi dysponujemy.

6. System oznakowania szlaku

Oznakowanie szlaku kajakowego powinno być czytelne, jednoznaczne, dobrze widoczne i trwałe. Nie powinno szlaku szpeciść. Proponujemy wykonanie oznakowania bazującego na instrukcji opracowanej przez Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze w roku 2007, ponieważ jest sprawdzone i znane kajakarzom.

Dla turystyki kajakowej przydatne są w zasadzie wszelkie ciekły wodne – wszystko zależy od determinacji i umiejętności turysty kajakarza. Stąd rzeki możemy podzielić na rzeki proste ogólnodostępne i uciążliwe tj. rzeki ze znaczącą ilością przeszkód naturalnych w postaci przewróconych drzew, progów mielizn, bystrz oraz sztucznych urządzeń, jak urządzenia hydrotechniczne. Czytelne oznakowane tras, czy też stworzone dogodne miejsca postojowe pozwalają propagować turystykę kajakową, czynić ją dostępniejszą i bezpieczniejszą.

W zakresie systemu znakowanych szlaków turystycznych poszczególnych dyscyplin (szczególnie rowerowych i kajakowych) należy wypracować wspólną płaszczyznę porozumienia i wymiany informacji pomiędzy różnymi jednostkami, które zajmują się ich wytyczaniem i znakowaniem. Należy systemy te zweryfikować, dokonać koniecznych poprawek i uzupełnień. Istotne wydaje się uregulowanie kwestii spójnego standardu znakowania szlaków oraz ich finansowania, konserwacji i promocji.

6.1. Sugerowane lokalizacje tablic informacyjnych

Są to miejsca, do których jest łatwy dojazd, dogodne dojście do wody oraz korzystają z niego już obecnie inni użytkownicy: wędkarze, turyści biwakujący na dziko. W Umianowicach w centrum miejscowości tablica informacyjna wskaże istnienie Historycznego Szlaku Kajakowego w pobliżu. W Chrobrzu na terenie działającej przystani tablica będzie promować Historyczny Szlak Kajakowy wśród wodniaków i innych gości przystani.

- Rębów - działka nr 56 i 102,
- Umianowice - działka w centrum miasta lub dworzec kolejki wąskotorowej
- Pińczów – teren Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji
- Krzyżanowice - teren Ośrodka Szkoleniowo-Wypoczynkowego Zacisze
- Chroberz – teren przystani

- Nieprowice – teren nad Nidą będący własnością gminy

6.2. System oznakowania szlaku Nida odcinek Rębów- Pińczów

W celu oznakowania rzeki Nida odcinek Rębów- Pińczów proponuje się umieszczenie trzech rodzajów tablic umieszczonych na brzegach:

- Tablice informacyjne (początek i koniec szlaku, oraz krótki opis wraz z mapą). Tablica ta powinna informować o odległości od ujścia rzeki, odległościach od charakterystycznych punktów na trasie, polach biwakowych, ewentualnie napotykanym osobliwościach przyrody i atrakcyjnych miejscowościach w pobliżu szlaku). Tablica o kształcie prostokąta, stelaż i zadaszenie tablicy z drewna. Tablica o kształcie prostokąta 900x600mm, stelaż i zadaszenie tablicy z drewna 2500x1200mm, zadaszenie 500mm. W opracowanej propozycji systemu oznakowania zgromadziliśmy informacje dotyczące szlaku na jednym panelu. Rysunek konstrukcji tablicy informacyjnej w załączniku nr 10.
- Znaki informacyjne szlaku kajakowego – z sylwetką kajakarza i km od ujścia (w tym przypadku dla ujednoczenia z istniejącymi opracowaniami proponujemy przyjąć odległość od ujścia Nidy do Wisły). Można rozważyć uzupełnienie dodatkową informacją o nazwie szlaku ewentualnie jego logo. Tablice 400x550mm, na słupkach 2000mm (nad poziomem gruntu).
- Znaki ostrzegawcze - trójkątne znaki informujące o niebezpieczeństwach w nurcie. Proponujemy uzupełnić klasyczną postać znaków stosowanych na szlakach PTTK napisami lokalizującymi przeszkodę (nazwa miejscowości, rodzaj przeszkody, odległość od przeszkody). Tablice 400x550mm, na słupkach 2000mm (nad poziomem gruntu).
- Znaki informacyjne o miejscach parkingowych dla camperów oraz możliwości podłączenia zlewni. Tablice 400x550mm, na słupkach 2000mm (nad poziomem gruntu).

Propozycja znaków na szlaku Nida odcinek Rębów- Pińczów znajduje się w Załączniku nr 1.

Rozmieszczenie oznakowania przedstawia: Mapka nr 1b – Załącznik nr 4.

6.3. System oznakowania szlaku Nida- odcinek Pińczów- Nieprowice

W celu oznakowania rzeki Nidy proponuje się umieszczenie trzech rodzajów tablic umieszczonych na brzegach:

- Tablice informacyjne (początek i koniec szlaku, oraz krótki opis wraz z mapą). Tablica ta powinna informować o odległości od ujścia rzeki, odległościach od charakterystycznych punktów na trasie, polach biwakowych, ewentualnie napotykanym osobliwościach przyrody i atrakcyjnych miejscowościach w pobliżu szlaku). Tablica o kształcie prostokąta 900x600mm, stelaż i zadaszenie tablicy z drewna 2500x1200mm, zadaszenie 500mm. W opracowanej propozycji systemu oznakowania zgromadziliśmy informacje dotyczące szlaku na jednym panelu.
- Znaki informacyjne szlaku kajakowego – z sylwetką kajakarza i km od ujścia (w tym przypadku dla ujednoczenia z istniejącymi opracowaniami proponujemy przyjąć odległość od ujścia Nidy do Wisły). Można rozważyć uzupełnienie dodatkową informacją o nazwie szlaku ewentualnie jego logo. Tablice 400x550mm, na słupkach 2000mm (nad poziomem gruntu).
- Znaki ostrzegawcze - trójkątne znaki informujące o niebezpieczeństwach w nurcie. Proponujemy uzupełnić klasyczną postać znaków stosowanych na szlakach PTTK napisami lokalizującymi przeszkodę (nazwa miejscowości, rodzaj przeszkody, odległość od przeszkody). Tablice 400x550mm, na słupkach 2000mm (nad poziomem gruntu).
- Znaki informacyjne o miejscach parkingowych dla camperów oraz możliwości podłączenia zlewni. Tablice 400x550mm, na słupkach 2000mm (nad poziomem gruntu).

Propozycja znaków na szlaku Nidy odcinek Pińczów - Nieprowice znajduje się w Załączniku nr 1.

Rozmieszczenie oznakowania przedstawia: Mapka nr 2b – Załącznik nr 5.

6.4. Tablice informacyjne i pozostałe znaki – rozwiązanie technologiczne.

- Tarcze znaków wykonane z blachy stalowej, ocynkowanej, grubości 1,5mm lub aluminiowej 1,5mm - 2mm. Krawędzie tarcz płaskie lub pojedynczo zaginane na pełnym obwodzie poprzez ich wywinięcie na głębokość nie mniejszą niż 14mm. Tarcza znaków ma dwa poziome profile montażowo-usztywniające. Poziome profile usztywniające wykonane z profili ceowych aluminiowych, które umożliwiają montaż uchwyty lub taśm stalowych na słupach. Fronty tabliczek pokryte folią odblaskową lub nieodblaskową . Tyły tarcz znaków zabezpieczone fasadową farbą poliestrową w kolorze odpowiadającym kolorowi z palety RAL. Powłoka farby o grubości min. 60 mikronów. Proponowane rozwiązania wykonywane są zgodnie z wytycznymi "Instrukcji Znakowania Szlaków Turystycznych". Konstrukcja nośna tablicy informacyjnej o wymiarach: 2500x1200mm i zadaszenia: 1200x500mm - drewno strugane, impregnowane i malowane, płyta OSB, dachówka bitumiczna, metalowe elementy montażowe. Projekt konstrukcji nośnej tablicy informacyjnej w Załączniku nr 10.
- Słupki do znaków z rur stalowych, ocynkowanych o standardowej średnicy 50mm. Długości rur dostosowane do warunków w terenie zgodnie z zamówieniem. Słupki zakończone kotwicą służącą do zapewnienia poprawnego montażu w terenie.

7. Baza kajakowa

Opis bazy kajakowej.

Przedsiębiorstwo Turystyczne „kajakiem.pl”

W niewielkiej odległości od proponowanej trasy spływu istnieje możliwość wypożyczenia kajaków. Dysponuje nimi Przedsiębiorstwo Turystyczne „Kajakiem.pl.” Anita Górecka mające swoją siedzibę w Jędrzejowie, przy ulicy Rakowskiej 29.

Cennik – wypożyczalnia kajaków

Wynajem kajaków – ceny za 1 dzień wypożyczenia			
	1 dzień	2 – 5 dni	Powyżej 5 dni
Kajak polietylenowy (razem z wiosłami i kamizelkami)	50 zł.	40 zł	35 zł
Kajak z laminatu (razem z wiosłami i kamizelkami)	40 zł	30 zł	25 zł
Minimalna liczba kajaków wg liczby dni wynajmu			
	1 dzień	2 dni	Powyżej 2 dni
Minimalna liczba kajaków	4 szt.	3 szt.	2 szt.

Rodzaje kajaków jakie proponuje wypożyczalnia:

Kajak polietylenowe Perceptron Vista – wygodny kajak turystyczny dla początkujących i zaawansowanych. W kajaku znajdują się dużo miejsca na bagaż. Siedzenia pokryte są miękką gąbką. Składane oparcie ułatwia załadunek do części rufowej. Kokpit otwarty, wygodny. Długość 4,85 m; szerokość 0,82m; waga 37kg.

Kajak polietylenowy DAG PRO TOUR 470 (nowy model) – wygodny turystyczny, stabilny kajak. Bardzo pakowny, z wysokimi burtami. Korek w części dziobowej pomaga w osuszeniu kajaka. Rufa z grodzia, pakowana od góry. Komfortowe siedzenia ze składanymi oparciami. Długość : 4,7m; szerokość: 0,78m; waga 39kg.

Kajaki polietylenowe DAG PRO TOUR 470 - mniejszy, ale wygodny w przenoszeniu, trochę trudniejszy do zapakowania. Rufa pakowana od góry, na dziobie korek, otwarty kokpit. Długość 4,7 m; szerokość 0,78m; waga 30kg.

Kajaki poliestrowe TOURIST (wykonane z tzw. laminatu) – stabilne kajaki tradycyjnej konstrukcji. Dużo miejsca, wygody i bezpieczeństwa. Wyprofilowane siedzenia z laminatu. Większość egzemplarzy posiada otwieraną od góry komorę rufową. Kajaki łatwe do sterowania, o dużej wyporności. Długość 4,8m; szerokość 0,8 m; waga 38 kg

Sprzęt dodatkowy:

Wiosła – wykonane z polietylenu. Estetyczne, lekkie i wytrzymałe. Drażek wykonany z duraluminium, pióra ze sprężystego polietylenu.

Kamizelki asekuracyjne – estetyczne, kolorowe i bardzo trwałe. Wypożyczalnia posiada kamizelki w różnych rozmiarach, także dla dzieci.

Worki wodoszczelne – wypożyczalnia dysponuje wodoodpornymi workami, które doskonale sprawdzają się na kajakowych wyprawach. Pakując w nie bagaże, pewne jest, że pozostaną suche nawet w przypadku wywrotki.

Firma proponuje także transport kajaków, jednorazowo na przyczepę można zabrać 13 sztuk. Cena transportu 1,5 zł/kilometr. Istnieje także możliwość pozostawienia samochodów osób wypożyczających kajaki w bazie firmy w Jędrzejowie ewentualnie w Truskolasach koło Częstochowy. Samochody można także zostawić u zaprzyjaźnionych gospodarzy.

Ośrodek Turystyczny „Nasze Rancho – Przystanek Nida”.

Obszar około 40 ha, z urządzonym polem biwakowym, sanitariatami, grillem. Ośrodek posiada także staw wędkarsko – kąpielowy. Organizuje spływy kajakowe. Dysponuje kajakami BRIO , wykonanymi z polietylenu. Materiał ten posiada elastyczność i doskonale znosi trudne warunki żwirowych płyczn rzecznych. Kajaki wyposażone są w dwa bardzo wygodne składne siedzenia + jedno dla dziecka. Pod kątem komfortu kajaki te zajmują czołowe miejsce na rynku jako najlepiej dopasowane do wielodniowych wypraw rzecznych. Długość kajaka 412cm, szerokość 90cm, waga 34kg.

Cennik

1.	Spływ jednodniowy piątek	50 zł / osobę
2.	Spływ weekendowy sobota - niedziela	150 zł/osobę

Wypożyczalnia kajaków „Infostar Andrzej Janik, Krzysztof Lis spółka jawna, ul. 1-go Maja 224a, 25-614 Kielce. Strona internetowa WWW.nida.com.pl

Firma wypożycza kajaki i organizuje spływy jednodniowe i weekendowe. Preferuje urokliwe trasy między Morawicą, Wolica, Tokarnią Starym Sobkowem, Starymi Kotlicami. Na życzenie klientów organizuje też spływy na dalszym odcinku Nidy. Firma może jednorazowo wypożyczyć maksymalnie 8 kajaków.

Cennik wypożyczenia kajaków

Wypożyczenie	Min. Ilość kajaków	Cena zawiera	Dni świąteczne cały dzień	Dni robocze cały dzień
kajak	1	Wypożyczenie i zwrot kajaka do siedziby Firmy	60 zł	30 zł
Wypożyczenie kajaka za osobę	4	Dowóz do miejsca wodowania, dowóz kierowców do samochodów po zakończonym spływie	45 zł	35 zł
Spływ weekendowy za osobę	6	Postój samochodów, nocleg pod namiotem, trasa do Skansenu w Tokarni, nocleg w skansenie, zwiedzanie, trasa do Starych Kotlic, transport bagażu, woda do picia	Całkowita cena spływu 120 zł.	

Gospodarstwo Agroturystyczne Nad Nidą – Marek Durnej, Krzyżanowice Średnie 39, 28-400 Pińczów

Gospodarstwo dysponuje kajakami dwuosobowymi. Cena wypożyczenia kajaka wraz z wyposażeniem na jeden dzień wynosi 30 zł. Możliwy jest także transport kajaków w cenie 1,70 zł za 1 km przewozu. Maksymalna ilość kajaków jakie można jednorazowo przetransportować wynosi 12. Równocześnie jest możliwe przewiezienie jednorazowo samochodem na miejsce rozpoczęcia spływu 9 osób. Osoby uczestniczące w spływie mogą pozostawić własne pojazdy na terenie ośrodka.

Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Pińczowie

Ośrodek jako jedną z atrakcji proponuje spływy kajakowe na następujących trasach :

Motkowice- Pińczów – Chroberz – spływ 2 dniowy z noclegiem w Pińczowie

Motkowice – Pińczów – Chroberz – Wiślica – spływ 3 dniowy z noclegiem w Pińczowie i Chrobrzu

Motkowice – Pińczów – Chroberz – Wiślica – Nowy Korczyn – spływ 4 dniowy z noclegiem w Pińczowie, Chrobrzu, Wiślicy.

Ośrodek Szkoleniowo – Wypoczynkowy „Zacisze” Krzyżanowice Dolne 13

Ośrodek dysponuje 10 kajakami dwuosobowymi, ale w przypadku chęci wypożyczenia większej ilości jest w stanie ją zapewnić, korzystając z kajaków zaprzyjaźnionej firmy. Cena wypożyczenia kajaka wraz z wyposażeniem tj wiosłami, kapokami za dobę wynosi 50 zł. Istnieje także możliwość dowozu kajaków w wybrane miejsce, koszt dowozu jednego km to 2,5 zł.

8. Plan finansowy

Nakłady inwestycyjne w poniżej przedstawionym planie finansowym określone zostały na podstawie szacunkowej wyceny własnej. Wykonawstwem znaków stosowanych na szlakach turystycznych zajmują się firmy produkujące znaki drogowe (lista firm certyfikowanych), można również zlecić montaż zwłaszcza, gdy znak ma być umieszczony w obrębie pasa drogowego. Wycena usługi oparta jest na jednostkowej kalkulacji na podstawie przesłanego projektu. Przykładowo panel tablicy dla znaku (nr w instrukcji PTTK 69), o wym. 900x600mm wynosi ok. 200 PLN netto, zaś znaków nr 70, lub 86 – 60PLN netto, słupek fi 50 - 22PLN/mb netto, uchwyt tablicy 4PLN netto. Montaż znaku - 50PLN netto, montaż słupka 75PLN netto. (Według cennika firmy Wimed, 33-170 Tuchów, ul. Tarnowska 48). W przypadku znaków umieszczanych przy rzece zarówno sposób montażu (elastyczne obejmy na drzewach, drewniane stelaże dla tablic informacyjnych na miejscach biwakowych, ceny zależą od indywidualnej wyceny potencjalnego wykonawcy). Podobnie w przypadku drobnej infrastruktury na miejscach biwakowych – ławki, stoły, zadaszenia, sanitariaty. Wyłonienie wykonawcy nastąpi w drodze przetargu lub zapytania ofertowego.

8.1. Koszt wykonania i montażu znaków proponowanych na szlaku kajakowym Nidy:

1. ZNAK TABLICA INFORMACYJNA Z ZADASZENIEM:

- wykonanie panelu tablicy info: 900x600mm - 200 PLN netto
- wykonanie konstrukcji nośnej 2500x1200mm i zadaszenia: 1200x500mm - drewno strugane, impregnowane i malowane, płyta OSB, dachówka bitumiczna - 1000 PLN netto
- transport i montaż (wykopy i betonowanie)– 200 PLN netto
- przygotowanie terenu (np. usuwanie zakrzaczeń) – 200 PLN netto

Łącznie koszt jednostkowy tablicy informacyjnej: 1600PLN netto, t.j. 1968 PLN brutto

2. ZNAKI SZLAKU KAJAKOWEGO, OSTRZEGAWCZE I INFORMACYJNE :

- wymiary znaku: 400x550mm -60 PLN netto
- słupek: 2500x50mm - stalowy ocynkowany – 55 PLN netto
- uchwyt tablicy 4 PLN netto
- transport – 50 PLN netto
- montaż słupka (wykopy i betonowanie) – 75 PLN netto
- montaż znaku – 50 PLN netto
- przygotowanie terenu (np. usuwanie zakrzaczeń) – 100 PLN netto

Łącznie koszt jednostkowy pozostałych znaków: 394 PLN netto, t.j. 484 PLN brutto

8.2. Koszty uzyskania pozwoleń i pozostałe (rezerwa):

1. Znak tablica informacyjna z zadaszaniem – 50PLN
2. Znaki szlaku kajakowego, ostrzegawcze i informacyjne – 20PLN
3. Drobną infrastrukturą w miejscach biwakowych – 50PLN

W przypadku, gdy ustawienie infrastruktury takiej jak stolik czy ławeczka związane jest z dzierżawą fragmentu gruntu, opłata będzie uzależniona od umowy z jego właścicielem.

Nie planuje pobierania opłat za korzystanie z opisanych poniżej obiektów, mają one służyć rozwojowi turystycznemu regionu.

Realizacja projektu przyczyni się do wzrostu aktywności turystycznej. Oferta wykorzystania szlaków wodnych skierowana będzie nie tylko do turystów krajowych, ale również zagranicznych i może spowodować zwiększenie zapotrzebowania na usługi związane z przyjęciem turystów. Wzrost liczby turystów oraz związanych z tym określonych wymagań, może zaowocować wzrostem liczby osób, które będą chciały rozpocząć działalność gospodarczą.

8.3. Plan finansowy: odcinek Rębów- Pińczów

Poniżej przedstawiony został plan finansowy dotyczący zagospodarowania szlaku wodnego Nida na odcinku Rębów- Pińczów. Przewiduje on działania związane z planowaniem, uzyskaniem pozwoleń oraz budową obiektów, które służyć będą rozwojowi turystyki wodnej opartej o oś wyznaczoną przez rzekę.

Szlak na rzece Nida etap Rębów- Pińczów

	Opis zadania	Ilość	Rok realizacji	Koszt jednost. Brutto zł	Koszt brutto zł
1	Tablice informacyjne m. In. początek i koniec trasy (rys. 69) (wykonanie i montaż) - Rębów - Umianowice - Umianowice – most drogowy do Imielna przy grodzisku Stawy - stopień wodny nr 2 - biwak Kopernia - MOSiR w Pińczowie	6	2012-2013	2 000,00	12 000,00
2	Oznakowanie miejsc niebezpiecznych na rzece od strony wody wg wzoru rys 86 - stopień wodny 1 - stopień wodny 2 - stopień wodny 3 - stopień wodny 4	4	2012-2013	500,00	2 000,00
3	Oznakowanie w okolicach mostów wg wzoru rys. 70 - Rębów – most drogowy - Most kolejki wąskotorowej –grodzisko Stawy - most Sobowice – Skowronno - biwak Kopernia - most w Pińczowie	5	2012-2013	500,00	2 500,00
4	Oznakowanie miejsc biwakowych wg wzoru rys 72 lub 73 - Rębów - Umianowice - okolice Antoniowa - Stopień wodny nr 2 - Pińczów MOSiR	4	2012-2013	500,00	2 000,00
5	Wykonanie projektu oraz uzyskanie pozwoleń dla postawienia zadaszeń i ławek - Rębów - Umianowice - okolice Antoniowa - Stopień wodny nr 2 - Pińczów MOSiR	4	2012-2013	800,00	3 200,00
6	Wykonanie i montaż ławek i zadaszeń w miejscach biwakowych wg projektu - Rębów - Umianowice - okolice Antoniowa - Stopień wodny nr 2 - Pińczów MOSiR	4	2012-2013	5 000,00	20 000,00
7	Oznakowanie dla camperów wg wzoru nr P1 - MOSiR Pińczów	1	2012-2013	500,00	500,00
8	Materiały promocyjne (ulotki i foldery)- cztery kampanie promocyjne	4	2012-2013	5 000,00	20 000,00
9	Okresowa konserwacja i naprawa	4	2012-2013	2 000,00	8 000,00
	Razem:				70 200,00

Alternatywne rozszerzenia zakresu prac- Etap II

	Opis zadania	Ilość	Rok realizacji	Koszt jednost. Brutto zł	Koszt brutto zł
1	Montaż zlewni dla camperów - MOSiR Pińczów	1	2012-2013	20 000,00	20 000,00
2	Wykonanie koncepcji POWRT - Pińczów	1	2012-2013	3 000,00	3 000,00
3	Uzyskanie pozwoleń na budowę POWRT - Pińczów	1	2012-2013	10 000,00	10 000,00
4	Wykonanie oraz wyposażenie POWRT (ok. 100 m2) - Pińczów	1	2012-2013	400 000,00	400 000,00
	Razem:				433 000,00

Pokrycie wydatków na realizację inwestycji winno nastąpić z budżetu gmin oraz dotacji unijnej.

8.4. Plan finansowy: etap Pińczów - Nieprowice

Poniżej przedstawiony został plan finansowy dotyczący zagospodarowania szlaku wodnego na rzece Nidzie na odcinku Pińczów - Nieprowice. Przewiduje on działania związane z planowaniem, uzyskaniem pozwoleń oraz budową obiektów, które służyć będą rozwojowi turystyki wodnej opartej o oś wyznaczoną przez rzekę.

Szlak na rzece Nida: etap Pińczów - Nieprowice

	Opis zadania	Ilość	Rok realizacji	Koszt jednost. Brutto zł	Koszt brutto zł
1	Tablice informacyjne m. In. początek i koniec trasy wg rys. 69 - Krzyżanowice - Chroberz	2	2012-2013	2 000,00	4 000,00
2	Oznakowanie miejsc niebezpiecznych na rzece od strony wody wg wzoru 85 i 86 - stopień nr 5 - przeprawa łódką w Kowali- zwisająca lina - przeprawa łódką w Krzyżanowicach Dolnych – zwisająca lina	3	2012-2013	500,00	1 500,00
3	Tablice informacyjne w okolicach mostów wg wzoru rys. 70 - most w Chrobrzu - ośrodek w Krzyżanowicach - most Nieprowice –Zagość Stara	3	2012-2013	500,00	1 500,00
4	Oznakowanie miejsc biwakowych wg wzoru rys. 72 lub 73 - biwak Krzyżanowice - pole biwakowe Chroberz - biwak Nieprowice	3	2012-2013	500,00	1 500,00
5	Wykonanie projektu oraz uzyskanie pozwoleń dla postawienia zadaszeń i ławek - biwak Krzyżanowice	1	2012-2013	800,00	800,00
6	Wykonanie i montaż ławek i zadaszeń w miejscach biwakowych wg projektu - biwak Krzyżanowice	1	2012-2013	5 000,00	5 000,00
7	Oznakowanie dla camperów wg wzoru P1 - Chroberz	1	2012-2013	500,00	500,00
8	Materiały promocyjne (ulotki i foldery)	4	2012-2013	5 000,00	20 000,00

9	Okresowa konserwacja i naprawa	4	2012-2013	2 000,00	8 000,00
	Razem:				42 800,00

Alternatywne rozszerzenia zakresu prac- Etap II

	Opis zadania	Ilość	Rok realizacji	Koszt jednost. Brutto zł	Koszt brutto zł
1	montaż zlewni dla camperów - Chroberz	1	2012-2013	20 000,00	20 000,00
2	Wykonanie koncepcji POWRT	1	2012-2013	3 000,00	3 000,00
3	Uzyskanie pozwoleń na budowę POWRT	1	2012-2013	10 000,00	10 000,00
4	Wykonanie oraz wyposażenie POWRT (ok. 100 m2)	1	2012-2013	400 000,00	400 000,00
	Razem:				433 000,00

Pokrycie wydatków na realizację inwestycji winno nastąpić z budżetu gmin oraz dotacji unijnej.

9. Wykorzystane materiały

Podczas opracowywania Studium Wykonalności wykorzystano następujące materiały

- **Pondzie – naturalnie dobre, turystycznie niezwykle – folder wydany** folder wydany przez Lokalną Grupę Działania PONIDZIE
- **Gospodarstwa Agroturystyczne Ponidzia** - folder wydany przez Lokalną Grupę Działania PONIDZIE
- **Pondzie szlaki turystyczne Ponidzia – co warto zobaczyć** – folder wydany przez Lokalną Grupę Działania PONIDZIE
- **Mapa Turystyczna „Ponidzie”** - wydana przez wydawnictwo Kartograficzne Compass , Kraków, ul. Podchorążych
- **„Nida rzeka zakręcona”** – wodne szlaki przewodnik nie tylko dla kajakarzy – Ryszard August - Piątek trzynastego Wydawnictwo s.c. Łódź 2007.
- **Atrakcje regionu Ponidzia** - folder wydany przez Lokalną Grupę Działania PONIDZIE
- **Założenia do projektowania marin i stanic kajakowych** – Polskie Szlaki Wodne – Fundacja Szansa 2007
- Instrukcja znakowania szlaków turystycznych przygotowana przez Polskie Towarzystwo Turystyczno- Krajoznawcze Zarząd Główny - Warszawa 2007 r.
- Ustawa z dnia 18.07.2001r. Prawo wodne – Dz. U. nr 115 poz. 1229
- Strona internetowa Gminy Pińczów [http:// www.pinczow.com.pl](http://www.pinczow.com.pl)
- Strona internetowa Gminy Michałów <http://www.michalow.pl/>
- Strona Internetowa Gminy Złota <http://www.gminazlota.pl>
- Strona Internetowa Gminy Kije <http://www.kije.pl/>
- Strona Internetowa Gminy Działoszyce <http://www.dzialoszyce.pl/>
- Strona internetowa Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych www.pk.kielce.pl
- Strona internetowa <http://www.kajakiem.pl/>
- Strona internetowa <http://swietokrzyskie.org.pl> Materiały /

- Strona internetowa <http://www.przystaneknida.pl/>

10. Załączniki

Załącznik nr 1	Propozycja znaków na szlaku Nidy – odcinek Rębów – Pińczów oraz Pińczów- Nieprowice
Załącznik nr 2	Mapa nr 1a kilometraż odcinek Rębów- Pińczów
Załącznik nr 3	Mapa nr 2a kilometraż odcinek Pińczów- Nieprowice
Załącznik nr 4	Mapa nr 1b rozmieszczenie tablic informacyjnych Rębów - Pińczów
Załącznik nr 5	Mapa nr 2b rozmieszczenie tablic informacyjnych odcinek Pińczów- Nieprowice
Załącznik nr 6	Schemat funkcjonalny stancji POWRT
Załącznik nr 7	Znaki kajakowe PTTK
Załącznik nr 8	Mapa do tablicy informacyjnej odcinek Rębów – Pińczów
Załącznik nr 9	Mapa do tablicy informacyjnej odcinek Pińczów – Nieprowice
Załącznik nr 10	Projekt tablicy informacyjnej :